

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

vigori, lætos & iucundos, equis & vestibus instructos eos à se dimisit. Sanatus est etiam quidam paralyticus, aurium & oculorum officio priuatus. Porrò si quis inops ei non tam de facultate, quàm prompta voluntate quippiam obrulisset, per eius intercessionem deinceps res necessarias sibi sensit suppetere. Quod nè cui dubium videatur, certo exemplo id verum comprobabimus. Mulieri cuidam pauperula nocturna visione sancta virgo appàrens, iussit vt ex suo labore vestem sacram, quam albam vocant, ipsi offerret. Illa respondente id se prae inopia non posse, Adelheidis iussit eam suo nomine manè petere subsidium à vicinis. Quod cum impigrè fecisset, tãta ei lini copia data est, vt non modò albam, sed etiam sibi ipsi vestem necessariam indè conficeret. Alba deindè ad sepulcrum virginis allata, tanta cœpit per omnem vitam rerum copia abudare, vt quotannis eò vel bouem, vel porcum, vel alia quaedam munera adduceret. Sed cum omnia beatæ virginis miracula singulatim referre non possimus, quædam ex ijs commemorabimus, quæ nostris temporibus facta vel visu vel auditu didicimus.

A ppàret
cuidã pau-
peri fœmi-
na.

Fœminæ cuiusdam filius octennis, totidem annis membrorū omnium, præterquàm linguae & oculorū, officio destitutus fuit. Ei verò sancta virgo quadam nocte in somnis visã est oēs ipsius neruos relaxãsse. Itaq; alta voce eo exclamante, excitati sunt omnes qui in domo erant, ad eiusque lectulum properantes, viderunt illum sanatis membris omnibus ceu exanimem iacere. Sed post horæ interuallum ad se reuersus, narrauit visionem, petijtque multa instantia à parentibus se deduci cum oblatione ad sepulcrum virginis. Mox ergò iumento imponitur, sed in ipso itinere, vt maior Dei virtus apparet, cum per pontem cuiusdam fluminis transirent, iumentum cum puero in aquas decidit, & tota ferè hora ab omnium conspectu subductum fuit. Eo casu vltra modum afflicti parentes pueri, præ nimio dolore sanctam Adelheidem non solùm nullius apud Deum meriti, sed etiam crudelem & inhumanam appellabant: cum ecce subito vident iumentum cum puero illæsum ad litus peruenisse. Tum verò summa hilaritate perfusi, in ferijs sancti Gereonis, cum ad preces nocturnas primo signo excitarentur sorores, Vilikam ingressi sunt, & quæ gesta essent, omnibus exposuerunt. Liberatus est præter hunc etiam quidam dæmoniacus, qui postea quotannis censum illic obtulit. Sed nè longiores simus, nouerit Lectòr nullo non genere miraculorum, dempta mortuorum excitatione, eam ornata esse à præpotente Deo, cui laus est & gloria per infinita secula seculorum, Amen.

Puer cõtra-
ctus ab ca-
sanatur.

Præclarum
miraculũ.

MARTYRIVM SANCTORVM ET GLORIOSO-
RVM CHRISTI MARTYRVM, FAVSTAE, EVELASII,
& Maximini, authore Simeone Metaphraсте.

N illis temporibus erat sancta martyr Christi Fausta in civitate Cyzico, imperate Maximiano, diuitibus parentibus nata & fidelibus. Ab eis autem educata in Christi dogmatibus, relicta est orphana, cum esset tredecim annos nata: & de cetero vacabat ieiunio & orationi, & meditationi diuinarum scripturarum. Quamobrem conuenienter voci Domini, non poterat abscondi ciuitas, sita supra montem, sed eius peruenit fama vsque ad aures Imperatoris Maximiani, statimque mittit primum sui palatij, nomine Evelasium, in ciuitatem Cyzicum, vt quæreret & inueniret Faustam, Christi sponsam, sic iubens: Si ei quidem persuasum fuerit, vt sacrificet, rectè habue-

FEBRUAR. 6.
licet Lati-
na Marty-
rologia ha-
beant 20.
Septēbris,

Matt. 5.

rit: Sin minùs, projice eam in fluentum.

Evelasius autem vadens Cyzicum, inuenit ipsam ætate quidem infantem: fide verò & prudētia valdè senem. Quamobrem eum ipsa adducta fuisse ad tribunal, vis ei afferebatur, vt dijs, qui non sunt, sacrificaret. Sancta autem dixit ei: Ego ijs dijs non sacrifico, qui sunt surdi & cæci, & nullo sensu præditi, cum sint opera manuum hominum. Habeo enim patrem & sponsum Iesum Christum in cælis, nec possum eum relinquere, nec per-

Ffff 3 dam

dam meam hereditatem, quam habeo apud Dominum. Euclasius autem dicit ei: Sacrifica Fausta dijs, nè malè & acerbè moriaris. Respondit sancta: Nè putes me esse tanquam vnam ex stultis mulieribus. Nam etsi sum parua ætate, attramen cor meum est magnum & perfectum apud Deum. Euclasius verò multa ira repletus, iubet tonderi eius caput ad ignominiam & ludibrium: & sic eam in ligno suspensam fortiter verberari. Sancta autem Fausta cum valdè torqueretur, sustulit oculos suos in cælum, & orauit Dominum:

S. Fausta di-
rè verbera-
ta.

& postquam ea satis orasset, extitit statim fulgur è cælo, adeò vt multi moreretur. Euclasius autem id videns, valdè timuit, & cum sanctam Faustam vocasset, dixit ei: Mulier, dic mihi quenam sis, te enim adspexi facientem opera magica. Sancta verò dixit: Audi me Euclasi, & fac imaginè, quæ habeat meam figuram: & deindè affer omnia tormenta, & ipsa quoquè inscribantur in imagine. Quod cum celerimè factum esset, dicit sancta: Sit tibi notum, quòd quomodò hæc imago non sentit tormèta, ità nec meum corpus sentit tuas pœnas & supplicia. Anima enim mea est tota omninò stabilita in Domino. Deceterò fac citò in me id, quod velis. Tunc iussit eam, in loculo inclusam, clauis affigi & secari. Lictores autem cum citò fecissent id, quod fuerat imperatum, erat sancta intra loculum, psallens & Dominum glorificans: & defessi ij, qui eam secabant, facti sunt tanquam mortui. iuerunt autè ad Euclasius, & ei dixerunt: Rogamus te domine. Mulierem, quam dedisti nobis, ab hora prima vsq; ad horam sextam secantes, nihil potuimus efficere, mutauit enim sex ferras, & neque potuerunt eam omninò tangere. Quinetiam ignem loculo admouimus: illa verò psallebat, dicens: Et si per ignem transierò, flamma non me comburet.

Non sentit
pœnas.

Clauis affi-
gitur & se-
catur.

Hæc cum audisset Euclasius, non parùm fuit animo anxius, & dicit sanctæ Faustæ: O mulier, me stupore affecisti, faciès opera mirabilia. Sum octoginta annos natus, & nunquam vidi talia. Deceterò adiuro te per Deum, cui credis, dic mihi omnem veritatem. Respondit sancta Fausta, & dixit ei: Rogo te domine mi, mentem diligenter adhibe. Id enim, quod dicitur, est virtus diuina, sicut tu quoquè adspexisti, & citò tibi persuadebo, vt sis socius meæ religionis. Ille autem dixit: Dic liberè veritatem, ego verò attentè audiam. Sancta dicit: Deus est immortalis & æternus, & opera eius sunt vera, & iudicium eius est sanctum & iustum. Quamobrem propter eos, qui iuste & rectè vitam egerunt, & pulchrum certamen consummârunt, & diabolum pudore affecerunt, & idola, quæ à vobis dii dicuntur, tanquam malos demones fugârunt, & mundi mala & improba opera vicerunt, & terrena quidem recusârunt, cælestia autem desiderârunt, & virginitatem custodiêrunt, & eius præcepta citra vllam cõseruârunt reprehensionem: nam ipsi quoquè sciuerunt non esse alium Deum præter eum: descendit in terram, & habitauit in sancta & munda virgine, quomodò scit ipse solus. Cum is itaque esset natus & educatus, vt in pauca conferam ea, quæ consequuntur, venit sua sponte ad crucem, & carne passus est, vt nos seruaret. Deindè sepultus est, & resurrexit tertio die, & in gloria assumptus est in cælos. Qui rursus est venturus in consummatione seculorum, iudicaturus viuos & mortuos, & redditurus vnicuique secundùm opera sua. Quamobrem nos quoquè eius exemplar sequentes, nos damus ad flagella & tormèta propter regnũ cælorum, nè æternum condemnemur. Nam hîc quidem morimur, illic autem semper viuimus.

Esa, 43.

S. Fausta p-
clare insti-
tuit Eucla-
sium.

Euclasius autem cum hæc audisset, & Dei virtutem cognouisset esse magnam & insuperabilem, compunctus à sancto spiritu, cœpit cogitare & conuerti ad bonum: & deceterò iussit relaxari sanctam. Tunc currens vnus ex seruis Euclasi, renunciauit Imperatori Maximiano, dicens: Domine mi Imperator, tuam charitatem perdidit Euclasius, & est futurus Christianus. Festina ergò ad eum eripiendum, priusquam perfectè conuertatur. Imperator autem valdè motus animo, cum maxima celeritate vocasset Maximinum suum Præfectum, qui erat seuius & inhumanissimus, & ei iussit, & cum per deos adiurasset, Cyzicum misit ad Euclasius. Qui cum magna ira motus eum accessisset, rogauit beatum Euclasius, dicens: Dic mihi scelestum caput, quemadmodum ausus es relinquere maximos deos, & eos despiciere, credens stultis Christianis & eis accedens? Dixit Euclasius: Per meum caput, si tu quoquè Faustam audieris, citò agnosces Deum viuum, & eris beatus. Præfectus verò Maximinus valdè ira commotus, iussit eum suspensum in ligno, fortiter verberari. Dum diù autem verberaretur, ad Dominum clamabat, dicens: Domine Deus omnipotens, qui opem tulisti ancillæ tuæ Faustæ in omnibus, quæ ei acciderunt, afflictionibus, & meis oculis ostendisti tua mirabilia,

Rom, 2.

Euclasius
resipiscit.

Euclasius
atrociter
verberatur.

me

me quoque humilem libera ab hoc saeuissimo & immanissimo Praefecto: Quoniam te desideravi Domine, propter multa & magna tua mirabilia. Quae postquam ipse esset precatus, rursus iussit Praefectus lampades ignis admoueri lateribus. Quod cum factum esset maxima celeritate, beatus Euclasio rogauit sanctam Faustam, vt pro ipso oraret. Sancta autem his auditis, valde miserata, coepit pro eo orare, & sic dicere: Domine Deus meus, dona mihi gratiam tuam, & accipe Euclasio in aulam tuorum gregum, & refer eum in numerum tuorum iustorum: Quoniam es benedictus in secula, Amen.

Tunc Praefectus iussit sanctam quoque Faustam sisti pro tribunali, vt quae persuasisset Euclasio fieri Christianum. Cum autem venisset sancta, dicit ei Praefectus Maximinus: Sceleratum caput, quomodo ausa es venerandum sacerdotem Euclasio a dijs maximis auellere, & ipsum ad Deum tuum adducere? Sancta dicit Fausta: Spero in bono & benigno Deo meo, qui vocauit Euclasio, vt fieret filius veritatis, fore, vt te quoque vocet ad eius adorationem. Dixit Praefectus: Fausta, ne putes me esse stultum, vt est is, qui fuit persuasus. & statim iussit eam ligari, & clauos eius talis infigi. Cum haec autem facta essent maxima celeritate, sancta ne omnino quidem sensit tormenta. Videns vero Praefectus hunc cruciatum eam non attingere, vocata cohorte, dixit: Si quis hoc difficilius & maius inuenit supplicium, id ei valde proderit. Tunc respondens vnus ex eis, nomine Claudius, dixit Praefecto: Domine mi, si tua celsitudo iubet eam cito mori, obijciatur bestijs. Praefectus autem iussit hoc fieri. & cum ducta fuisset nuda in stadium, in eam emisit leonem. Leona vero accurrens, eam adorauit: & post haec plurimae in eam emisit bestiae, currentes ad eius pedes se proiecere. Tunc cum rursus vidisset Praefectus alienum miraculum, & quod erat praeter omnem opinionem, iussit eam vincam pedibus trahi per terram. Cum autem nuda traheretur beata Fausta, clamauit ad Dominum, sic dicens: Domine Iesu Christe, tege tuum figmentum, & statim nubes descendit de caelo, & texit eam.

Post haec autem rursus vir alius, nomine Eusebius, dixit Praefecto: Si tua iubet celsitudo, da mihi in eam potestatem. Dixit vero Praefectus: Accipe eam. Cum in eam autem accepisset potestatem Eusebius, adduxit fabrum ferrarium: & cum ipse fecisset clauos ferreos, eius caput clavis confixit, frontemque, & oculos, & pectus, & tibias, perinde ac crepidam. Et cum haec omnia facta essent, Deum apud se orabat, dicens: Domine Iesu Christe, ago tibi gratias, quod tu sis cognitor cordium, gloriatio & corona iustorum: me quoque humilem & indignam tuam famulam dignare inueniri in stadio tranquillo ad te portus, & Maximinum Praefectum fac confirmari in tuo timore, & adduc eum in fide & charitate eorum, qui te consitentur solum verum Deum, vt sciant omnes te esse solum Deum, & te decere gloriam in secula seculorum, Amen. Cum vidisset autem Eusebius se nihil proficere, victum a tenera virgine, iussit afferri sartagine, & in eam iniici picem & resinam & sulphur, & in sartagine iniici sanctam Faustam simul cum sancto Euclasio, vehementissimo igne subitus accenso. Cum hoc autem factum esset, & sancti martyres, stantes in sartagine, psallerent, ignis fuit extinctus, & refrixit sartago. Tunc cum Praefectus Maximinus vidisset sanctorum fidem & tolerantiam, dixit: Deus eterne, qui fecisti Euclasio connumerari cum sancta ancilla tua Fausta, me quoque suscipe humilem & peccatorem, & me cum duobus connumera, vt ego quoque vilis & minimus impleam sanctam Trinitatem. Certè Domine Deus virtutum, ostende tuam clementiam in me quoque indignum tuum famulum, & fac cito per tuas miserationes in me misericordiam, vt super omnes magis glorificeris.

Haec cum dixisset, caeli fuerunt aperti, & visus est filius Dei, & vniuersus exercitus angelorum & archangelorum, & iusti omnes resplendentes sicut lux. Videns autem Maximinus haec maxima & terribilia mysteria, magna voce clamauit ad Deum, dicens: Domine, suscipe me sicut seruum tuum Euclasio, & ne memineris iniquitatum mearum, neque recorderis scelus meum peccatoris & indigni serui tui: sed me suscipe, sicut latronem. Statimque eurrens, venit prope sartagine, vbi erat sancta Fausta & sanctus Euclasio: & cum extendisset oculos suos in caelum, & se signasset signo crucis per totum corpus, dixit: In nomine patris & filij & spiritus sancti, & ego vobiscum sum. Cum vero exuisset suas vestes, & rursus fecisset id, quod est in Christo, signaculum, se iecit in sartagine. Tunc beata & sancta Fausta magno gaudio & laetitia repleta, propterea quod

Lampades eius lateribus admouentur.

Fausta rursus cruciatur, sed non sentit.

Feræ nihil eam laedat.

Caput eius & corpus clavis configitur.

Maximinus credit in Dominum Iesum.

Luc. 23.

Nota, & se signasset signo Crucis per totum corpus.

quòd ipsam Deus exaudièrat, & crediderat Maximinus Praefectus, dixit: Gloria tibi Christe Deus, qui non vis perire aliquem, sed omnes esse saluos, & ad agnitionē veniē veritatis. Ecce enim sum in medio duorum, tanquā vitis fructum ferens, & triplex funiculus non disrumpetur, quoniam dixit Dominus Deus noster: Vbicunquē fuerint duo aut tres congregati in nomine meo, illic sum in medio eorum. Ea hæc dicente, exiit vox è cælo, dicens: Venite ad me, qui laboratis & onerati estis propter nomen meum, & ego reficiam vos in regno caelorum.

Cum hæc ergò audiissent, & magno gaudio repleti essent, & Dominum laudassent, & ei egissent gratias, venerandas suas & sanctas Deo tradiderunt animas in pace, mensis Februarij 6. Quorum intercessionibus & precibus, & nos & omnes, per fidem in te & confessionem, peccatorum remissionem dignare nos consequi: Quoniam es benedictus nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

MARTYRIUM S. DOROTHEAE VIRGINIS, EX QVODAM EGREGIO MS. CODICE DE-

*Scriptum: cui etiam antiquissima Martyrologia pulchre
consentiunt. Stylum hinc inde modicè
emendauimus.*

6. FEBRUAR.

S. Doro-
thea, virgo
& martyr.Sistitur
praedi.Deut. 6. 10.
Matt. 4.
Ierem. 10.

Matth. 10.

IN prouincia Cappadocia apud Caesaream ciuitatem fuit quaedam puella, nomine Dorothea. Hæc quotidie in castitate & sobrietate & puritate Deo sedulum exhibebat officium; & cum humilitate & mansuetudine ieiunijs & orationibus insistebat. Erat autem sanè prudentissimam; ita ut vix eam pauci imitari possent viri. Omnes autem, qui eam nôsse poterant, magnificabant nomen Domini nostri Iesu Christi, qui talem haberet famulam; cuius & aspectus erat gratus, & vita & sapientia incomparabilis; & immaculata virginitas. Cum esset ergò ad eam in charitate Christi perfecta, ut ad eius thalamum perueniret, duplicauit certaminis sui palmam; & vnam virginitatis coronam tenens, alteram martyrij, cum gaudio peruenit ad Christum. Quo autem ordine passa sit, gestorum euidentis pagina edocuit. Cum fama sanctitatis eius per aures hominum volitaret, peruenit etiam ad praedicti persecutoris auditum. Qui ingressus ciuitatem memoratam, id est, Caesaream celeberrimam Christianorum, præcepit Dorotheam Dei famulam coarctari. Cumque fuisset illi sedenti pro tribunali oblatam; inclinato capite orans Deum suum, stetit ante praesidem. Interrogauit autem eam praeses, nomine Sapritius, dicens: Dic, quæ vocaris? At illa respondit; Dorothea nomen est mihi. Sapritius dixit; Ideo exhiberi te volui, ut dijs immortalibus sacrifices secundum imperium principum Augustorumque nostrorum. Dorothea dixit; Deus, qui est in caelo Augustus, imperauit mihi; ut ipsi soli seruiam. Sic denique scriptum est; Dominum Deum tuum adorabis; & ipsi soli seruias. Et iterum; Dij, qui non fecerunt caelum & terram, à terra pereant. Videndum ergò est, cui Imperatori obtemperare debeamus; terreno, an caelesti; Deo, an homini. Qui sunt enim Imperatores; nisi homines mortales, sicut fuerunt & isti dij, quorum imagines adoratis? Sapritius dixit; Si vis euadere & reuerti sana & immaculata & illaesa, pone animum tuum, & sacrificia dijs? Sin aliàs, legibus acta amaris, dabis timoris exemplum. Dorothea dixit; Omnibus dabo timoris Dei exemplum; ut hi, qui timeant Deum, homines rabidos non timeant. Hoc enim faciunt, quod canes rabidi. Laniant homines innocentes; & quia ratio in illis nulla est, infantiut, defauiunt, irascuntur, latrant, & suis moribus vulnerant transeuntes.

Sapritius dixit; Tu, quātum video, perseuerare decreuisti in hac ineptissima professione; & vis cum cæteris mori. Audi me, & sacrificia; ut eculei poenas euadas. Dorothea dixit; Eculei tui poenae, temporales sunt; gehennae autem tormenta, æterna. Ut autem æternam poenam euadere mihi liceat; temporales timere non debeo. Memor sum dixisse Dominum meum; Nolite, inquit, timere eos, qui corpus occidunt, animam au-

tem

tem occidere non possunt? sed potius eum timete, qui potest & corpus & animam perdere in gehennam. Sapritius dixit; Ergo timere debes deos; nē irati, & animam tuam & corpus tuum perdant, si non eis sacrificaueris. Dorothea dixit; Iam dixi tibi Sapriti, quia nullo modo poteris persuadere, vt sacrificem dāmonijs, qui habitauerunt in his hominibus vanis; qui sic vixerunt, vt turpe sit etiam dicere! qui sic mortui sunt, vt bruta animantia; qui cum viuerent, non cognouerunt eum, qui fecit cælum & terram, & omnia quæ in eis sunt. Horum enim animæ in igne ardent, quorum per varia metalla adoratis effigies; & necesse erit, vt cum eis etiam illi in ignem æternum mittantur, quicunq; relicto creatore suo, horum voluerunt esse cultores.

Cumque hoc audisset Sapritius, vehementer iratus est; & conuersus ad torrores, dixit; Sinite eam in catasta; vt videns se constitutam in pœnis, vel sic consentiat dijs se exhibere cultricem. Dei verò famula cum se vidisset erectam in catasta, constanter intrepida & non interrogata, ait ad iudicem; Quid me tricas? Fac, quod facturus es; vt possim eum videre, pro cuius amore te non timeo; & torqueri non formido. Sapritius dixit; Et quis est, quem desideras? Dorothea dixit; Christus, filius Dei. Sapritius dixit; Et vbi est Christus? Dorothea dixit; Quantum ad omnipotentiam eius attinet, vbi quæ est; quantum ad humanam capacitatem, quia sensus humanæ fragilitatis vanum quidem putat, quod non in loco aliquo esse didicerit; confitemur filium Dei ascendisse in cælum, & sedere ad dexteram patris sui Dei omnipotentis; qui vnitatem deitatis obtinens cum patre suo & cum spiritu sancto, inuitat nos ad paradysum deliciarum suarum; vbi nemora omni tempore pomis ornantur, omni tempore lilia albescunt; rosæ florescunt, campi vernant, montes virent, colles ornantur, fontes dulcescunt; & sanctorum animæ in Christo iucundantur. Hęc tu si credideris Sapriti, liberaberis; & paradysum ingredieris deliciarum Dei. Sapritius dixit; Oportet te relinquere vanitatem; & sacrificare dijs, & accipere virum, & lætari in vita tua; nē sic intereas, quemadmodum similes tuæ propter stultitiam suam. Dorothea dixit; Nec sacrificabo dāmonijs, quia Christiana sum; nec virum accipiam; quia Christi sponsa sum. Et hæc est fides mea; quod me introducet in paradysum suum; & ad suum thalamum me faciet peruenire.

Tunc Sapritius iussit eam duci ad duas sorores Christen & Calisten, quæ nuper apostatauerant; & commendauit eam illis Sapritius, dicens; Sicut vos, relicta vanitate & superstitione Christiana, dijs sacrificastis inuictis, & muneribus affectæ estis; ita etiam maiora potioraq; accipietis, si hanc potueritis ab hac stultitia reuocare. Cumq; suscepissent eam in domum suam, & dicerent ei; Consenti iudici; & libera te de periculo pœnarum, sicut & nos fecimus; Satius est, lumen istud non amittere per tormenta, nē ante tempus pereas; respondens Dorothea, dixit eis; O si audiat consilium meum; & vos idolis sacrificasse pœniteat. Bonus est enim Deus & copiosus in misericordia erga eos, qui conuertuntur ad eum toto corde suo. Dicunt ei Christe & Caliste; Iam semel periuimus à Christo; quomodo potest fieri; vt reuerti possimus? Dorothea dixit; Peius est desperare de Domini misericordia; quàm vanis idolis immolare. Nolite ergo desperare de bono medico & peritissimo; quia potest curare vulnera vestra. Nullum est tam immane vulnus; quod curare illum non deceat. Nam ideò Saluator dicitur, quia salutem reddit; ideò redemptor, quia redimit; ideò liberator, quia liberare non cessat. Vos tantum ex animo ad pœnitentiam conuertimini; & sine dubio ad indulgentiam peruenietis. Tunc miserunt se ad pedes eius, flentes ac deprecantes, vt oraret pro eis; pœnitentiam suam vt possent per ipsam offerre Deo; & ab illo veniam promereri. At illa cum lachrymis orans Dominum; Deus, inquit, qui dixisti; Nolo mortem peccatoris, sed volo vt conuertatur & viuat; Domine Iesu Christe, qui dixisti super peccatore vno pœnitentiam agente plus gaudij haberi in cælis ab angelis, quàm super nonagintanouem iustis, qui non peccauerunt; ostende pietatem tuam erga has, quas diabolus tibi conatus est auferre. Reuoca oues tuas ad gregem tuum; vt exemplo earum redeant ad te, qui recesserunt à te.

Cumq; hæc & his similia diceret, ecce præses mittit ad eas nuncium; iubens eas cum Dorothea venire ad se. Quas cum tulisset in partem, cepit ab eis inquirere, num Dorotheæ animum permouissent. At illæ vno ore responderunt; Errauimus, & satis iniquè egimus, dum timentes pœnas & dolores momentaneos, sacrificauimus idolis vanis; & ideò rogauimus eam; & dedit nobis pœnitentiam, vt possimus ad Christi indulgentiam perue-

Falsos deos
perstringit.

Constantia
eius in pœ-
nis.

Respuit
nuptias.

Respiciunt,
quæ à Chris-
to de fecer-
ant.
Ezech. 18.
Luc. 15.

Mittuntur
in cupam.

Luc. 15.
S. Dorothea
in eculco le-
uatur.

Lampadib⁹
eius latera
inflamman-
tur.
Eius facies
caeditur.

Capite pu-
nirur.

Theophil⁹
credit in
Christum,
subitò mu-
tatus dexte-
ra excelli.

peruenire. Tunc Sapritius scidit vestimenta sua; & cum furore nimio iussit, vt dorsis in-
ter se colligata; mitterentur in cupam, si sacrificare nollent. At illæ clamauerunt, di-
centes; Domine Iesu Christe; accipe pœnitentiam nostram; & da veniam nobis. In his
verbis & in hac confessione durantes, in cupam missæ sunt; & incensæ in conspectu
sanctæ Dorotheæ. Gaudebat autem Dorothea illis animam reddentibus; & clamans
dicebat: Antecedite me; securæ de indulgentia criminis vestri! & scitote quia palmam
martyrii, quam perdideratis, sine dubio adepturæ estis; occurretque in complexum ve-
stri pater, qui in filio perditō & recuperato lætatur. Tunc Sapritius iussit sanctā Do-
rotheam iterum in catasta leuari. Cumq; leuata esset, tanto gaudio perfusa est; vt pro-
baretur verè ad desideratum peruenisse suæ deuotionis effectum. Dicit ei Sapritius;
Quid est, quòd vultus tuus tam ingentia mentitur gaudia; & in supplicijs posita, exulta-
re te fingis? Dorothea dixit; Nūquàm in omni vita mea sic lætata sum; sicut hodiè. Pri-
mò omnium propter has animas; quas diabolus per te quidem à Deo abstraxerat, per
me verò recepit Christus; hodiè in cælis epulæ sunt; de ijsque gaudent angeli; lætantur
archangeli; simul omnes apostoli, martyres & prophetæ exultant. Festina ergò Sapriti-
& fac quod facturus es; vt possim ad hæc festa gaudia sanctorum occurrere; & simul cū
illis lætari in cælis; cum quibus fleui in terris. Tunc Sapritius iussit lampades ad eius la-
tera applicari. At verò Dorothea magis ac magis faciē suam iudici hilarem exhibens,
eiq; insultans dixit; Miser, ad nihilum redactus es cum idolis tuis. Iterum ergò deposi-
tam de catasta; iubet diū in faciem palmis cædi, dicens; Cædatur facies, quæ mihi insul-
tat. Cumq; diū multumque cæsa, iterum gauderet, & cædentes eam fatigati desicerent;
hoc ordine Sapritius dictauit sententiam; Dorotheam superbissimam puellam, quæ sa-
crificare noluit dijs immortalibus, vt viueret, sed voluit absolūtè mori propter nescio
quem hominē, qui dicitur Christus; iussimus gladio percuti. Ad hæc Dorothea excla-
mabat, dicens; Gratias tibi ago amator animarum, qui me ad paradysum tuū vocasti, &
ad thalamum tuum inhiastis! & cum egrederetur prætorium iudicis; dicitur eam irridi-
culè quidam aduocatus, nomine Theophilus; Eia tu sponsa Christi; mitte mihi de para-
diso sponsi tui mala aut rosas. Et Dorothea respondit; Planè sita faciam. Cùm venisset
igitur ad ictum percussoris, rogauit carnificem, vt permitteretur breuiter precari; ab-
solutaque oratione, ecce puer ante eam apparuit; ferens in orario tria mala optima, &
tres rosas. Cui illa ait; Obsecro te; vt feras ea Theophilo; & dicas ei; Ecce quod à me
petijsti; vt tibi de sponsi mei paradiso transmitterem. Ipsa autem percussa gladio, cum
triumpho martyrii perrexit ad Christum; cui est gloria in secula seculorum; Amen.

Igitur Theophilus, aduocatus præsidis, irridens promissionem sanctæ Dorotheæ
suis sodalibus ita ait; Hodiè cū à percussore duceretur Dorothea, quæ se sponsam
Christi dicebat, & ad eius paradysum proficisci gloriabatur; ego dixi illi eūti; O tu spon-
sa Christi; ubi peruenieris ad paradysum sponsi tui; mitte mihi rosas inde aut mala.
Planè, inquit illa, sic faciam. Cū autem hæc narraet, irridens sanctæ virginis promissio-
nem; ecce puer ante eum cum oratio; in quo ferens tria mala magnifica & tres rosas
elegantissimas; dixit ei; Ecce sicut petenti promisit virgo sacratissima Dorothea; trans-
misit hæc tibi de paradiso sponsi sui. Tunc Theophilus accipiens; exclamauit voce ma-
gna, dicens; Verè Deus, Christus est; & non est vlla simulatio in eo. Dicunt ei collegæ
sui; Insanis Theophile; an iocaris? Dicit illis Theophilus; Nec insaniam patior, nec iocan-
tis animum gero; sed est in me rationabilis fides; vt credam verum Deum esse Iesum
Christum. Dicunt ei; Quæ ratio te repente in istam vociferationem impulit? At ille;
Dicite mihi, inquit, quis mensis nunc agitur? Dicunt ei; Februarius. Tum ille; Cū to-
tam Cappadociam, inquit, glaciale frigus obtineat, & nulla penitus virgulta vel folio-
rum suorum tegmine vestiatur; vnde istas rosas aut mala mirifica cum suis frondibus
adesse putatis? Dicunt illi; Nos quidem eiusmodi nec suis temporibus vidimus. At
Theophilus; En ego, quem videtis, ait, irridiculè allocutus sum euentem Dorotheam ad
excipiendū ictum percussoris, quòd fatuam existimarem, quæ diceret Christum spon-
sum suum, seque peruenturam ad paradysum eius; insultansq; tanquàm deliranti dixi;
Vbi véneris ad paradysum sponsi tui; mitte mihi ex illo rosas & mala. At illa ait; Pro-
fectò sic faciam. Et ecce posteaquam pro nomine Christi cæsa est; venit ad me infan-
tulus pulcher, perbreuis, quatuor plūs minūs annorum; quem ego putabam verba for-
mare non posse præ ipsa infantia. Is verò pulsauit latus meum; & cū respexissem; tu-
lit me

lit me in partem; cœpitq; mecum ita perfectè loqui; vt me eius comparatione planè rusticum putarem? & proferens mihi orarium isthuc cum his malis & rosis; dixit mihi; Virgo sacratissima Dorothea; sicut te petente promisit; hæc tibi mittit munera de hortu sponsi sui. Cùm accepissem autem & clamarem, ille infans nusquam comparuit; quem ego non dubito fuisse angelum Dei. Et hæc dicens, exclamabat; Beati qui credunt in Christum; & qui patiuntur pro nomine eius. Ipse est enim verus Deus; & quisquis illi fidem accommodat suam; is verè sapiens est.

Cumq; hæc & id genus alia diceret, ingressi sunt quidam ad præsidem; & dixerunt ei; Scholasticus tuus Theophilus, qui hucusquè postulabat contra Christianos, & persequebatur eos vsq; ad mortem; is pro foribus vociferatur; laudans & benedicens nomen nescio cuius Iesu Christi; & multi credunt sermonibus eius. At præses iussit eum introduci ad se. Cui intromisso ait; Quid est, quod foris loquebaris? Theophilus ait; Laudabam Christum feliciter; quem hætenùs infeliciter negaui. Dicit ei præses; Miror te hominem prudentem hoc nomen vel nominare voluisse; quod vsque in præsens quicunq; nominauit; eum persecutus es. Dicit ei Theophilus; In hoc apparet verum esse Deum, quòd me conuertit ab errore ad veritatem; & fecit me cognoscere; quia ipse est verus Deus. Dicit ei præses; Omnes accepto gustu sapientiæ, crescunt in ea, vt ex sapientibus sapientiores fiant; tu ex sapiente insipiens repente effectus es; dum Deum dicis; quem à ludæis crucifixum; ab ipsis Christianis audisti. Dicit ei Theophilus; Equidem crucifixum eum audiui, & errorem passus, putauit Deum non esse; & blasphemauit quotidie nomen eius; nunc autem ductus pœnitentia præteritorum criminum & blasphemiarum mearum; illum ipsum Deum esse confiteor. Dicit ei præses; Et vbi aut quando factus es Christianus; qui hucusq; sacrificasti? Dicit ei Theophilus; Ea hora, qua Christum confessus credidi; sensi me Christianum effectum. Et idèd, sicut toto pectore Christo immortalis Dei filio credo; sic prædico nomen eius verum; nomen sanctum, nomen immaculatum, nomen in quo nulla simulatio, nulla impostura est; quæ in idolis regnat. Dicit ei præses; Ergò impostura in dijs nostris regnat? Dicit ei Theophilus; Ergò non regnat impostura in omnibus his simulacris, quæ artifex dolauit in ligno, conflauit ex ære, limauit in ferro, constabiliuit plumbo? quæ noctuæ custodiunt, quæ araneæ intexunt, quorum concaua muribus & foricibus plena sunt? Mentior; si isthæc probari non possunt. Sed quia non mentior; iustū est vt veritati subscribens; à falsitate animum reuocēs. Decet enim, vt qui alios iudicas mentientes; te ipsum à mendacio auferas; & ad eam, quæ est in Christo, te transferas veritatem. Præses dixit; Ergò dii non sunt viui? Theophilus dixit; Interim effigies videmus sine sensu? Dei autem sensus est inuisibilis. Isti custodiuntur; ille custodit. Si ita non est; conuinci debeo ratione. Si autem potestate agitur; constat te ratione superatum.

Præses dixit; Ego video, infelix Theophile; mala morte interire te velle. Theophilus contra; Ego verò bonam, inquit, vitam inuenire desidero. Præses dixit; Scias, quia si in hac stultitia perseuerare volueris; primùm tibi adhibeo diuersa supplicia; & ita demùm crudeliter te interfici iubebo. Theophilus dixit; Hoc ego & appetere iam cœpi. Dicit ei præses; Consulere te oportet tibi & tuis ac domui tuæ; & patrimonio filijsque & affinibus tuis; & non ita præcipitem te tradere in mortem publicam; in quam stulti & scelesti temerè incurrunt. Theophilus dixit; Summa sapientia hæc est, vt philosophiam declarem erga omnes affectus meos; & cruciatus tuos nihil penitèd timeam. Nec hoc irrationabili consideratione decreuisse me approbo; dum cunctis rebus temporarijs æterna præfero; & labentibus antepono æterna. Præses dixit; Magis tormenta eligis, quàm requiem; & mortem vita habes potiorem. Theophilus dixit; Ego & tormenta timeo, & mortem horresco; sed illa tormenta timeo, quæ finem non habent; & illam mortem reformido; quæ æternas tenebras patitur. Has autem pœnas temporarias tu potes inferre, quæ breui tempore finem accipiunt; tormenta verò, quæ idolorum cultoribus irrogantur, acriùs subindè sæuiunt; & finem nullum inueniunt. Præses dixit; Appendatur in eculeo vir disertus Theophilus; vt verba vana verberibus acrioribus cedant. At vbi in eculeo suspensus est, dixit; Ecce modò factus sum Christianus; quia in cruce suspensus sum. Eculeus enim crucis quandam similitudinem gerit. Gratias tibi ago Christe; quia in signo tuo leuari me permisisti. Dicit ei præses; Infelix, parce carnibus tuis. Et Theophilus; Infelix, ait; parce animæ tuæ. Ego enim carnibus meis

Confessio
Theophili
coram præ
sede.

Irridet dæ
monum si
mulacra.

Inuidus
Theophili
animus.

Suspēditur
in eculeo.

tempo.

Laceratur
ungulis, &
vritur flam-
mis.

temporaliter non parco; vt animæ æternum parcatur. Tunc furore percitus præses, unguis latera eius atrectari præcepit; & lampadibus ardentibus exuri. At verò Theophilus nihil aliud inter tormenta clamabat, nisi hoc tantum: Christe fili Dei, te confiteor: adiunge me numero seruorum tuorum. Erat interim intrepidus in vultu; & constans in verbis; ita vt minimè torqueri videretur. Cumque tortores inferendis tormentis deficerent, hanc præses impius distauit sententiam; Theophilum, qui nunc vsq; dijs immortalibus sacrificauit, & cultor illorum fuit? nunc verò præuaricator inuentus est; ita vt ijs posthabitis sectæ se tradiderit Christianorum; iussimus capite plecti. Theophilus dixit; Gratias tibi ago Christe. Et gaudens, ibat ad coronam supernæ vocationis; qui ad vndecimam horam cõductus, æquam cum illis portionem accepit, qui à prima hora vsque ad vndecimam operati sunt, per gratiam eius, qui glorificat sanctos suos. Cui est honor, &c.

Capite plectitur.

Matth. 20.

VITA S. VEDASTI EPISCOPI ATREBATEN. AVTHORE ALBINO FLACCO ALCVINO, vt habent vetusti MS. codices.

PRÆFATIO.

VLCISSIMO dilectionis filio Radoni Abbati, humilis leuita Albinus salutem. Dilectionis vestræ venerabile præceptum secutus, vitam sancti Vedasti patris vestri & intercessoris nostri emendare studui: non quòd aliquid illius excellentissimis meritis dignum valuissem, sed quòd nihil tuæ reuerentiæ iussis denegare ratum putauissem. Idcirco ad te maximè pertinet harum laus vel vituperatio literarum. Vtinam tibi & fratribus, qualescunque sint, placeant: deprecor autem, vt meum laborem orationum vestrarum solatio remunerare dignemini, & vnus merear esse vestrum in charitatis cõmunione: illius semper memores mādati, qui dixit: Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem. In hoc enim mandato omnium salus consistit. Hoc cunctis per necessarium esse constat, & maximè ijs, qui gregem Christi regendum accipiunt. Quapropter tu charissime gregem, quem accepisti regendum, fraterno amore diligenter erudire studeto, & sanctis admonitionibus eum per pascua vitæ deducere satage. Habes in omni opere bono Christum adiutorem, sanctum quoque Vedastum intercessorem. Sicut magno labore domum Dei optimè habes ornata, & largissimis donis decorata: ita tibi subiectos bonis moribus ornari contende, & eos in diuina laude fac consistere, & quod angeli semper agunt in calis, hoc fratres iugiter faciant in ecclesijs. Tuum est præcipere, illorum obedire. Tuum est præire, illorum subsequi. Omnium itaque in seruitio Dei vna debet esse voluntas, vt vna fiat in regno Dei remuneratio. Nullus horis canonicis se diuinis subtrahat laudibus, nè propter aliquam negligentiam, cuiuslibet locus in conspectu Dei vacuus inueniatur: & verba Dei in ecclesijs intimo cordis affectu proferantur, & cum magna reuerentiâ Dei omnipotentis officia celebrentur. Omnes utique obedientiam in seculi necessitatibus fideliter & strenuè peragunt.

Ioan. 15.

Sancti, sunt
intercessores
nostri.

Officia seniorum.
Iuniorum.
Præfecti.

Fiat equidè inter omnes concordissima pax & sanctissima charitas. Seniores bonis exemplis & sedula admonitione erudiant iuniores, illosque diligant vt filios: & illi, quasi patres, eos honorificent, illorum cum omni alacritate obediunt præceptis. Tua verò, venerande fili, conuersatio omnibus sit exemplum salutis. Caue, vt nec minimus quis in tua scandalizetur vita, sed ædificetur & roboretur in via veritatis: quia tibi ex illorum salute merces iudicabitur æterna. Cani capilli, extremum denunciant properare diem. Quapropter paratus esto omni hora in occursum Domini Dei tui. Dilectio fraterna, & elemosynæ miserorum, & vitæ castitas præparent tibi gradus in cælum. Diligenter elabora tibi æternos dies felices. Honor secularis, quem habes, spiritualement tibi abundet in gloriam. Festiuis diebus veniente ad ecclesiam populo, fac eis prædicari verbum Dei, & quocunque vadis, clerici seruitium Dei pleniter peragant: tecum cant sobrietate ornati, non ebrietati assueti, quorum honestas vitæ, alijs sit doctrina salutis. Curamque ubique habeas maximè pauperum, viduarum, orphanorum, vt audias in die tremen-

remendo à Domino Christo cum alijs elemosynam facientibus: Quandiù vni ex his minimis fecistis, mihi fecistis. Esto miseris vt pater, & causam ad te clamantium diligenter discute, & parce in te peccantibus, vt Deus tuis parcat peccatis. Esto iustus in iudicijs, & misericors in debitis: Magister virtutum, moribus honestus, verbis iucundus, vita laudabilis, in omni opere Dei deuotus. Fratres quoquè hortare, vt sanctas diligentissimè legant scripturas. Non confidant in linguæ notitia, sed in veritatis intelligentia, vt possint contradicentibus veritati resistere. Sunt tempora periculosa, vt Apostoli prædixerunt, quia multi pseudodoctores surgent, nouas introducentes sectas, qui catholicæ fidei puritatem impijs assertionibus maculare nitentur. Ideò necessè est ecclesiam plurimos habere defensores, qui non solum vitæ sanctitate, sed etiam doctrina veritatis castra Dei viriliter defendere valeant. Has verò piæ admonitionis literulas non quasi nescienti direxi, sed vt veræ charitatis in meo pectore fidem ostenderem. Quid facit amicus, si seipsum verbis non ostendit? Si diuites pauperum munuscula non spernunt, cur & vestræ sapientiæ flumina, nostræ riuulos intelligentiæ respuere debent? Nam & maiores amnes riuulis augentur influentibus, & ipse Dominus viduæ laudauit duo minuta, quæ ex inopia suæ paupertatis larga manu Deo, quod habuit, obtulit. Et ego quanuis scientia inops, tamen fideli amore vestræ hæc munuscula direxi pierati, obsecrans vt tam humili fraternitatis ea intuitu respicere digneris, quàm nos pia deuotionis charitate illa vobis dirigere studuimus. Omnipotens Deus te tuosq; fratres in omni bono proficere faciat, & ad beatitudinem æternæ gloriæ peruenire concedat.

Matth. 25.

Studiū scri-
pturarum.2. Tim. 3.
2. Pct. 3.

Luc. 21.

HISTORIA.

DOSTQVAM Deus & Dominus noster Iesus Christus ouem quærere perditam de cælis in hunc mundum per virginalem venerat vterum, & tota suæ dispensationis & nostræ salutis peracta plenitudine, cum triumpho gloriæ ad sedem paternæ maiestatis reuersus, vt tetricas ignorantie tenebras toto depelleret orbe, multa sanctorum lumina doctorum, euangelicæ prædicationis luce fulgentia, toto diuiserat mundo: vt sicut cælum fulgentibus ornatur stellis, quæ tamen omnes ab vno illustrantur sole: sic & lata terrarum spatia sanctis splendescerent doctoribus, qui tamen ab æterno sole illuminati, diuina præeunte gratia, cæ-

6. FEBRUAR
Luc. 15.Doctores
lumina Ec-
clesiæ.Vedastus,
tẽpore Clo-
doui fuit.

cas ignorantie tenebras veræ fidei fulgore & glorioso Christi nomine illustrarent, & eis ministrantibus, longa ab initio seculi esuries, æternæ vitæ epulis satiaretur. De quorum numero sanctus Dei sacerdos Vedastus & prædicator egregius, temporibus fortissimi regis tunc temporis Francorū Clodouci, in has diuina dirigente gratia ob multorum salutem peruenit regiones, quatenus supernæ pietatis suffultus auxilio, populum diabolica fraude deceptum, & errorum laqueis captiuum, in viam dirigeret salutis æternæ, & veræ, quæ in Christo est, libertati restitueret.

Sed vt hoc acceptabili, secundum Apostolum, fieret tempore, qui ait: Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis: Dominus Iesus, qui vult omnes homines saluos fieri, competentem suo famulo præuidebat causam, quomodo opportunè ad ministerium verbi Dei peruenire valuisset. Contigit verò præfatum Francorum regem Clodouicum Alemannis bella inferre, qui tunc temporis regno suo per se potiti sunt: sed non eos ita offendit imparatos, vt voluit. Nam fortissima collecta manu, regi circa ripas Rheni fluminis obuiauerunt, vnanimis, bellica virtute patriam defendere, vel libera manu pro patria mori. & fortissimè vtrinque decertatum est: Hi, nè triumpho gloriam: illi, nè patriæ * præderent libertatem, in mutuam corruentes eadem. Igitur rex nimio turbatus terrore, dum inimicos vidit fortiter pugnare, & suos penè ad inter-
* perderent

Clodouicus
bellū facit
Alemānis,

G g g g farris

Clodoueus statis & summæ maiestatis, quem regina Clotildis colit, confitetur & adorat: concede
licet genti- mihi hodiè de inimicis meis victoriam. Nam ex hac die tu solus mihi eris Deus & vene-
lis, preces randa potestas. Tu mihi triumphum praesta, & ego tibi seruitium promitto sempiter-
sto & votū. num. Mox diuina operante pietate, terga verterunt Alemanni, victoria cessit regi &
Francis. O mira omnipotentis Dei clementia, ò ineffabilis bonitas; qui sic exaudit, &
nunquam derelinquit sperantes in se. Quanta fide Christiani illius misericordiam in-
uocare debent, dum paganus rex ad vnus precis effectum tantam promeruit victoriam?
Cui ex antiquis huius diuinæ pietatis adæquare auxilium debemus, qui ob vnus mo-
menti lachrymas tam celebrem venturo suo seruo contulit triumphum, nisi Fzechia
4 Reg. 19. regi, qui in angustia tribulationis vna tantummodò petitione promeruit, non solum à
præsenti vastatione ciuitatem superna protectione defendi, sed etiam in eadem nocte,
qua preces in diuinas effuderat aures, centum octogintaquinque millia hostium latus
& liberatus occidi viderat?

Hæc verò victoria, de qua antè diximus, regi populoque suo causa fuit salutis ætera-
næ: & nè lucerna, sanctus videlicet Vedastus, sub modio lateret absconditus, sed supra
Matth. 5. candelabrū positus, exemplis vel prædicationibus in domo Dei luens, ab errore idolo-
latriæ & caligine ignorantia in viam plurimos educeret veritatis. Igitur superatis ho-
stibus, & rebus in pace compositis, & Alemannis suæ subiectis ditioni, rex ouans cum
laude triumpho ad patriam redijt. Et vt fidelis tantæ sibi gloriae largitori sponsor appa-
rèret, festinauit seruorum Christi sacra imbui prædicatione, & sancti baptismatis ablui
sacramentis. Venit autem ad Tullum oppidum, vbi sanctum agnouit Vedastum lau-
dabili religione soli seruire Deo, & dulcissimos contemplatiuæ vitæ carpere fructus.

Clodoueus venit ad Ve- dabilem religione soli seruire Deo, & dulcissimos contemplatiuæ vitæ carpere fructus.
dattum. Hunc verò, ad sanctum Remigium, Christi clarissimum sacerdotem, ad Rhemorum
properans ciuitatem, sibi socium assumpsit: quatenus per singulos itineris sui gressus
saluberrimis ab eo imbueretur doctrinis, & catholice fidei firmis initiaretur funda-
mentis: vt paratus fide & virtutū scientia, à tanto pontifice spiritali ablueretur lauacro,
& ab illo donis cælestibus confirmaretur, quod ab isto diuina prius præueniente gratia,
euangelicis ceceptum fuerat prædicationibus. Hic ad fontem vitæ festinantem deduce-
bat regem: ille in fonte salutis æternæ venientem ablucebat. Ambo propemodum pari
pietate patres: hic doctrina fidei, ille baptismatis vnda. Vtrique æterno regi regem
temporalem munus obtulerunt acceptabile. Hi sunt duæ oliuæ & duo candelabra lu-
centia, à quibus rex præfatus in via Dei eruditus, miserante Deo portam perpetuæ lu-
Zach. 4. cis ingressus, cum fortissima gente Francorum credidit Christo, & facta est gens sancta,
1. Pet. 2. populus acquisitionis, vt annuncientur in eo virtutes illius, qui eos de tenebris vocauit
in admirabile lumen suum.

Luc. 18. Sacra igitur euangelicæ autoritatis narrat historia, Dominum Iesum Hiericho
pergentem ad confirmanda fide suæ maiestatis corda populi præsentis, cuidam cæco ad
se clamanti lumen reddidisse oculorum, vt per corporale vnus illius cæci lumen, spi-
ritualiter multorum illuminarentur pectora. Ità & sanctus Vedastus, Deo Christo do-
nante, per cuiusdam illuminationem cæci, fidem, quam verbo prædicauit, in corde re-
gis miraculo confirmauit: vt rex ipse intelligeret, tam sibi esse necessarium cordis lu-
men, quam cæco oculorū illustrationem: & quod diuina operata est gratia, per preces
famuli sui, in oculis cæca nocte castigatis: hoc per sermones eiusdem famuli, eadem
operante potentia, per spiritualis intelligentiam lucis in suo pectore perficeretur.
Nam regia excellētia condigno comitatu cum multitudine maxima populi iter agen-
tibus illis, venerunt in quendam pagum, qui incolarum terræ illius consuetudine Vun-
gise pagus dicitur prope Reguliacam villam, quæ sira est super florigeras Axonæ flu-
minis ripas: & ecce eiusdem fluminis pontem rege transeunte cum multitudine popu-
li, obuiauit illi cæcus quidam, huius diutissimè solaris expers luminis: fortè nec sua cæ-
catus culpa, sed vt manifestarentur opera Dei in illo, & per illius illuminationem præ-
sentem, plurimorum illuminarentur corda spiritaliter. Qui cum intellexisset à præ-
tereuntibus, sanctum Vedastū Christi seruum in eodem iter agere comitatu, clamauit:
Sancte & electe Deo Vedaste, miserere mei, & supernam pio pectore diligentius de-
posce potentiam, vt meæ subueniat miseria. Non aurum posco, nec argentum, sed vt
mihi lumen per sanctitatis tuæ preces restituat oculorum. Sensit itaque vir Dei virtu-
tem sibi adesse supernam. Non ob illius cæci tantummodò, sed plus propter præsentis
populi

populi salutem, totum se in sacras effudit preces, in diuina fidens pietate, & dexteram cum signo crucis posuit super oculos cæci, dicens: Domine Iesu, qui es lumen verum, qui aperuisti oculos cæci ad te clamantis: aperi oculos & istius, vt intelligat populus iste præsens, quia tu es Deus solus, faciens mirabilia in celo & in terra. Mox ille cæcus lumine recepto, gaudens perrexit viam suam. In quo loco tempore sequenti à religiosis viris ædificata est ecclesia, in testimonium miraculii istius, in qua orantibus & credentibus vsque hodiè beneficia præstantur diuina.

Igitur rex à viro Dei euangelicis apprimè imbutus doctrinis, & hoc præsentem miraculo in fide firmiter confortatus, nil moratus in via, nil dubitans in fide, sed magna alacritate animi, magna festinatione itineris, sanctissimum pontificem Remigium videre properauit, vt illius sacratissimo ministerio, spiritu sancto operante, in remissionem peccatorum & spem vitæ æternæ, catholici baptismatis viuo ablueretur fonte. Cum quo aliquantis moratus est diebus, vt ecclesiasticis satisfaceret sanctionibus, & poenitentia secundum apostolicum præceptum prius ablueretur lachrymis, dicente beato Petro principe apostolorum: Poenitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi: & in nomine sanctæ Trinitatis, cælestis mysterij baptismi susciperet. Sciens verò beatus Pontifex apostolum dicere Paulum, Omnia vestra honesto cum ordine fiant: statuit diem, quo rex ecclesiam intraret ad suscipienda diuinæ pietatis sacramenta. Quale fuit tunc sanctis Dei gaudium, qualis in Ecclesia Christi lætitia, cum viderent regem Ninive ad prædicationem Ionæ de folio maiestatis suæ descendisse, & in cinere sedisse poenitentia, & sub pia Dei sacerdotis dextera, suæ excellentiæ caput humiliare: Baptizatus itaque rex cum optimatibus suis & populo, qui diuina præueniente gratia, salutaris lauacri gaudebant suscipere sacramentum, vtriusque & victoriæ ex hostibus, & suæ salutis voti compos, ad scepra regni gubernanda reuersus est, sanctumque Vedastum beato pontifici commendauit Remigio.

Qui ibi moratus, vitæ meritis & virtutum claruit exemplis. Omnibus amabilis & venerabilis factus est. Fuit enim morum dignitate religiosus, charitate præcipuus, fraternæ dilectione iucundus, humili pietate eximius, orationum vigilantia assiduus, sermone modestus, corpore castus, ieiunio sobrius, miserorum consolator. Non de castino cogitans, sed semper de Dei confidens clementia. Omnes ad se venientes, æternæ vitæ pascibat alimento. Nullum in sua despiciebat angustia, sed piæ consolationis verbo reficiebat moestos. Nemini vel verbo nocuit, sed fraterno amore cunctis prodesse satagebat. Vnde & à quamplurimis illustribus frequentabatur viris, vt illius sacratissimo alloquio vel in tristitia cuiuslibet sollicitudinis suscipere consolationem, vel in religione ecclesiasticæ exercitationis puram ab eo audirent veritatem. Vnde & illius pia deuotione multi à diaboli laqueis liberati sunt, & vias vitæ perpetuæ, superna adiuuante pietate, ingressi sunt. Scilicet multi, vt supradiximus, ob celeberrimam sanctitatis famam, nobilium vel plebeiorum virum Dei visitare solebant, vt consolarentur per gratiam, quæ abundabat in labijs illius, & quia ex abundantia cordis os loquitur, & quia fraterno amore omnes diligebat, omnibus se affabilem præstabat. Aliorum salutem suam reputans lucrum, nec Dominicæ talentum pecuniæ pigritiæ obruit humo, sed quotidiano charitatis sudore multiplicare studebat, nè vacuus, reueniente Domino suo, in conspectu illius appareret.

Igitur quidam vir nobilis & religiosus inter alios famulum venit visitare Christi, vt per eum cælestis doctrinæ resciceretur melle. Et dum sermo dulcissime allocutionis in longum traheretur, & sol medium cæli transiens centrum, crescentes duplicaret umbras, nolebat vir Dei hospitem suum absque charitatis dimittere viatico. mandauit autem puero, vt si quid illi remansisset vini, charo pocula portare amico, quatenus in vtroque & anima refectus, & corpore confortatus, domum rediret. Sed propter hospitum frequentiam & viri Dei largam erga omnes munificentiam, non arida patris charitate, aridum inuenit vasculum, in quo vinum seruari solebat. Mox tristis, tacito murmure, hoc ipsum puer paternis intimaui auribus. Qui verecundiæ rubore perfusus, charitatis tamen dulcedine abundans corde, in diuina confisus suffragia, tacitus paulisper Deo preces effudit: nil de diuino dubitans auxilio, nil de suæ petitionis hæsitans effectu, totus in eius credens clementia, qui de arida petra sitienti populo fontem aque viuæ produxit, vel in Cana Galilææ aquam in mirabilis vini conuertit saporem: dixit pu-

Signo crucis & prece S. Vedastus sanat cæcū.

Actor. 2.

1. Cor. 14.

Ion 5.

Clodoueus rex baptizatur.

Catalogus virtutum S. Vedasti.

Matt. 12.

Exod. 17. Num. 20. Iohan. 4.

ero: Vade in Dei confidens bonitate, & quodcumque inuenieris in vasculo, non cuncteris nobis adferre. Qui celer paterno obediens præcepto cucurrit, & vas vino optimo superaffluens inuenit, gratias Deo agens, alacri animo venienti & eius socijs propinavit amico. Qui duplici roboratus charitate, remeavit in propria. Sed famulus Christi nè vanis iactantiæ verbis vel rumigerò populi celebraretur fauore, sub magna at testatione præcepit puero, omnibus vitæ suæ diebus hoc tacere miraculum, plùs Deo soli cognitus esse cupiens, quàm hominibus, certò sciens, omnium esse virtutum veram in humilitate custodiam, & hanc esse, quæ charitatis gradibus altissima cæli regna conscendat, ipsa dicente veritate: Omnis qui se humiliat, exaltabitur.

Matth. 23.

pauperum tuorum in finem. Dum hæc itaque lachrymosis murmuraret querelis, eccè subito ex ruinosis speluncis versus profiliuit. Cur vir Dei cum indignatione præcepit, vt in deserta secederet loca, & sibi commoda inter condensa sylvarum quæreret habitacula, nec vltra illius fluminis ripas transiret. Qui mox tali territus minatione, fugit, nec vnquam postea illis visus est in partibus. O mira omnipotentis Dei in sanctis suis potentia, quibus bestia ferocissime obedire sciunt. O miserabilis hominũ audacia, qui salutifera prædicationis verba, à sanctis prolata doctoribus, contemnere non metuant. Irrationalis bestia, in obtemperando sanctorum præceptis, quodammodo ratione vtitur humana: homo verò ad imaginem Dei conditus, ratione præditus, honorem suum nõ intelligens, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.

Sancti bestias sentiant obsequentes, homines contemptores, Pfalm. 48.

Dum verò comperisset vir Dei ecclesias Christi desertas, cor populi idololatriæ erroribus infectum, ignorantia tenebris obæcatum, gemino se pietatis subdidit labori. Populum sedula intentione ad agnitionem veri luminis perduxit, ecclesias ad culmen summi honoris erexit, presbyteros & diaconos sibi in adiutorium per diuersa ecclesiarum disposuit loca, & vbi prius speluncæ fuerunt latronum, ibi orationum domos construxit: magisque diuinis intendit eas ornare laudibus, quàm pompaticis seculi diuitijs comere. Fuit verò pauperibus largus, diuitibus affabilis, quatenus omnes vel largitate munerum, vel iucunditate verborum in viam deduceret veritatis. Sciens itaque nullatenus superba secularis potentia colla ad Christiana religionis humilitatem inclinari posse, nisi per suauissimas pietatis admonitiones, Apostolico instructus exemplo, omnibus omnia factus, vt omnes lucrifaceret, seniores honoribus præueniens, iuniores paterna dilectione admonens, vbiquè per officia charitatis non sua quærens, sed quæ Dei sunt, Christi sequutus vestigia, potentium conuiuia non contempsit, non luxuria causa, sed prædicationis obtentu, vt familiaritate concordia, facilius verbum Dei conuiuantium infunderet cordibus. Igitur quidam nobilis Francus, potentia clarus, Ocinus nomine, regem Clotarium, prædicti regis Clodouei filium, qui tunc temporis regni nobiliter exerat scepra, vocauit ad prandium, quod magno apparatu in domo sua regi & suis parauerat optimatibus. Rogatus quoque est sanctus ad conuiuium Vedastus. Qui domum intrans, more sibi solito, dextera extenta, omnia sanctæ crucis vexillo signauit. Quædam verò vasecula ibi ceruisia adstabant plena, sed malè gentili errore demoniacis incantationibus infecta. Quæ mox ob potentiam sanctæ crucis destructa crepuerunt, & quicquid liquoris habuerunt, in terram effuderunt. Territus verò rex & optimates illius, huius visionè miraculi, sciscitabatur Pontificem causam repentini prodigij. Cui sanctus respondit episcopus: Per quasdam maleficorum incantationes, ad decipiendas conuiuiarum animas, diabolica in his latuit liquoribus potentia: sed virtute crucis Christi territa, sic inuisibiliter de domo effugit ista, sicut visibiliter considerastis liquorem effundi in terram. Hæc verò res multis proficiebat in salutem. Nam plurimi, occultis diabolicæ fraudis catenis absoluti, auguriorum vanitate sprete, incantationum consuetudine relicta, ad veræ religionis conuolauerunt puritatem, intelligentes diuinæ potentia efficaciam in suo famulo facere signa, nihilque contra eius sanctitatem antiqui serpentis valere machinamenta. Et quod ille ad perditionem parauerat aliquorum, hoc Christi gratia ad redemptionem conuertit plurimorum.

Cõstruit factas ædes.

1. Cor. 9.

Nota vim crucis, manu S. Vedasti expressæ.

Rexit igitur præfatus Dei sacerdos ecclesiam Christi, diuina auxiliante gratia, annis circiter quadraginta, sub magna euangelicæ prædicationis deuotione, sub magno pietatis amore, ac per id temporis multitudinem populi catholico dogmate ad Christiana fidei conuertit sanctitatem. Claruit vbiquè diuinæ cognitio legis, sanctissimum Christi nomen cunctorum audiebatur in ore, floruit in moribus castissima vitæ honestas, ardebat in pectoribus singulorum cælestis patriæ amor, populus statutis diebus ad ecclesiam concurrebat, festa cum magno gaudio nostri Saluatoris opportunis celebrabantur diebus, elemosinæ circa domos vberimè pauperibus dispertiebantur, verbum Dei quotidie per loca singula populis prædicabatur, hymnidicas laudes Deo horis canonicis chorus cantabat in ecclesijs. Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt: beatus populus, cuius Dominus Deus eius. Omnes enim in pulchritudine pacis quiescebant, in agnitione veritatis gaudebant, in sanctitate Christianæ religionis lætabantur.

Fructus veræ prædicationis Euangelicæ.

Horæ canonicæ. Pfalm. 143.

Postquam verò pius prædicator & sanctus Dei sacerdos, meritis maturus & annis, præmia sui laboris accipere debuit, Deo dispensante, in eadem Atrebatâ ciuitate validâ infirmitatis febre correptus est, diuina præuidentem misericordia, vt vbi plurimû in Dei sudauit seruitio, inde ad palmam æternæ beatitudinis perueniret, & inter charissimorum manus filiorum animam suo redderet creatori. Vt verò sui famuli obitum Deus designaret, visâ est nocte quadam clarissimâ columna lucis, à culmine domûs, in qua sanctus iacebat sacerdos, vsque ad summum cæli, horarum fermè spatio duarum, stare fastigium. Quod cum viro Dei diceretur, intellexit statim, hoc signum suum demonstrare obitum. Vocauit igitur suos ad se filios, vt eorum precibus suam fideli conditori commendaret animam. Et post dulces paternæ pietatis admonitiones & extrema charitatis verba, sacrosancto corporis & sanguinis Christi confirmatus viatico, inter manus lachrymantium spiritum emisit. O dies sancto lætissima sacerdoti, sed cuncto mœlissima populo, quem tantus subito corporali vita deseruit pastor, quem tamen spiritali nunquam deserit intercessione, si sacra illius admonitionis verba & probatissimæ vitæ vestigia sequi non desistat. Conuenerunt itaque ad vltimas venerandi viri exequias clerus & populus copiosus, aliarumque ecclesiarum sacerdotes, presbyteri & diaconi. Sed mirum: inter lachrymantium voces in terra, psallentium (vt fertur) à quibusdâ religiosi viris coetus audiebantur in cælo: & dum digno honoris officio fererentur, in quo iacebat corpus, paratum stare in medio, accedentes mouere illud non valebant. Quid verò agerent, ambigebant: quò se verterent, nesciebant. Sciscitabantur à Scopilione archipresbytero, viro equidem religioso, qui secretarius fuerat sermonum sancti Dei, si aliquid de sua eum testari sepultura memoraret: timentes, nè fortè illis hoc idè accidisset, quia intra murum eiusdem ciuitatis illum sepelire disponebant. Quibus ille respondit, sapius eum se audisse dicentem, quòd nullus intra muros ciuitatis sepeliri debuisset: quia omnis ciuitas locus debet esse viuorum, non mortuorum. Volebant siquidem illum in ecclesia beatæ semper virginis Mariæ, vbi sedi pontificali præfederat, tumulari. Ipse verò sepultura suæ locum in oratorio, quod paupere sumptu, id est, ligneis tabulis prope litus Crientionis fluuioli adificauerat, fieri disposuisse cognoscitur. Quod licet ipse pro humilitate, qua semper vsus est, fieri voluisset, omnes tamen, qui aderant, attendentes meritorum eius insignia, indignum ducebant tanti viri corpus in loco humili debere sepeliri: præsertim cum nec locus ipse habilis esset tanto monumento, nec, palude oblitus, foret accessibilis populo.

Visio columnæ lucis dæ.

Accipit Eucharistiam, & excedit vitæ S. Vedastus,

Ferretur eius moueri non potest.

Honorificè conditur sacrum corpus.

Dum talia inter se quererentur, venerabilis vir Scopilio, doctus virtute precum, ad solita sibi credidit arma currendum, vt videlicet oratio fidei obtineret, quod multa hominum manus viribus nequiuisset. Vndè cunctos hortans ad precem, ipse prior illachrymans, super corpus sacratissimum incumbens orationi, in hanc vocem, mœrore cordis affectus, erupit: Heu mihi, inquit, ô beatissime pater, quid vis vt faciam, quoniam & dies in vesperum declinat, & omnes, qui ad tuas exequias conuenerunt, ad propria iam remeare festinant? Permite, obsecro, te perferri ad locum, qui tibi filiorum cura præparatus existit. Et his dictis, accipientes capulum, in quo sancti viri corpus iacebat exanime, nullum onus sentientes, portauerunt eum subiectis humeris cum alacritate animi ad sepulturæ locum. Sepeliêruntque eum in ecclesia iam dictæ beatæ Dei genitricis semper virginis Mariæ, in dextera parte altaris, vbi quondam pontificalis cathedræ fungebatur officio, nobilem terræ abscondentes thesaurum. In quo loco per aliquod iacuit tēpus, quousque Domino reuelante, ad locum, vbi nunc fulget eius memoria, est à viris sanctis Autberto & Audomaro episcopis felici mutatione trāsatus.

Nunc autem, quid in eodem episcopo post eius excessum visum est dignum memoria, referatur. Superueniente igitur tempore, domuncula, in qua Deo dilectus diem obiit, flammis arrepta, ardere cœpit. Sed vidente quadam religiosa fœmina, Abita nomine, sanctus adueniens Vedastus, flammâ à domo discussit, & itâ incolumis remansit cum lectulo, in quo vir Domini sanctam ad cælestia regna animam emisit: vt omnes agnoscerent, quanta illius esset beatitudo in cælis, cuius lectuli domicilium in terris ardere non potuit.

Iacuit autem in loco eodem vsque ad tempus beati Autberti, qui septimus ei in sede pontificali successit episcopus. Is autem, vt Maiorum relatione cognouimus, & vt in innumerabilium hominum ore versatur, & quod oculis etiam factum probamus, dum

dum quadam die post hymnos matutinos in humanis consistens, rubente aurora, Orientem versùs intenderet, vidit eminùs trans fluuiolum, qui Crientio vocatur, virum præfulgidum virgam manu tenentem, basilicæ locum metiri. Quod ille cernens, reuelante Deo, visionem cognouit angelicam: ostensumq; est illi, beatum illum Vedastum, annuente Christo, sine dubio transferendum. Qua reuelatione certior factus, inuita uit ad fatum opus beatum Audomarum, qui ea tempestate Taruennæ Morinorum vr- bis episcopus, in Dei rebus magnificus habebatur. Qui licet iam senio pressus, & amissione luminum videretur debilior factus, animum tamen vt arcum habes spiritali studio intentum, ilicò promptus, Christo gressus tegente, festinus ad venerabilem peruenit Autbertum. At ille quid animo gereret, & quid sibi diuinitus esset ostensum, referens, pari voto communiq; consilio cum magno populorum gaudio, qui vndique confluerant, ad locum designatum beatissimum transtulerunt Vedastum. In qua translatione perhibetur beatus Audomarus lumen recepisse oculorum, sed ilicò precibus eandem, quam vlroneus ferebat, reimpetrâsse cecitatem. Paruipendebat quippe lumen carnalium oculorum, qui lumen meruit ciuium supernorum.

Porro autem miracula, quæ & tunc gesta perhibentur, & quæ iam per annos ferme centum sexaginta per merita beati Vedasti patrata sunt, nullo sunt stylo memoriæ tradita, excepto, quod vocibus cantorum huiusmodi canitur antiphona: Hic est beatus Vedastus, cui templum fieri ab angelis iussum est hominibus. Est autem locus ipse non longè ab eadem vrbe, qui pro nobilitate suâ Nobiliacus primò est appellatus: sed procedente tempore tam insignis effectus, vt vrbs nomine, quæ iam ruinis crebrioribus penè obsoluèrat, vocitetur. Est namque & largitione fidelium sublimatus, & agmine monachorum & aliorum Deo deuotorum grege referus: vbi incessanter quotidie diuina celebrantur præconia, & frequenter cælestia facta sunt & fiunt miraculorum signa, quæ iam magis cernentium ore narrantur, quàm diuini stylo scribantur. Felix equidem Atrebatum ciuitas, tam excellenti munita patrono: & si murorum ruinis vilescat, illius tamen meritorum nobilitate clarescit. Totusq; pro eius sanctitatis intercessione gaudeat populus, omnipotentiq; Deo æternas referat laudes, qui tam clarum illi perdonauit doctorem, cuius prædicatione viam agnouit veritatis. Cuius precibus, si in fidei firmitate & vitæ sanctitate consistit, ab omni aduersitate secura permanebit, & vsque ad perfectam beatitudinis gloriam perueniet, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui cum patre & spiritu sancto viuunt & regnant Deus per omnia secula seculorum, Amen.

Visio S.
Autberti
Episcopi
Atrebatens.

S. Audomarus
episcopus.

Trasfertur
corpus S.
Vedasti.

Intercessio
Sanctorum.

VITA S. AMANDI EPISCOPI TRAIECTENSIS ET CONFESSORIS SCRIPTA, A BAUDEMVNDO,

*vt habent codices ad S. Amandum: fortassis autem meliori stylo reddita
à Milone monacho S. Amandi, qui huic historie
aliud librum subiunxit.*

Claruit is
Milo anno
Christi 870.

PROLOGVS.

Scripturus vitam beati Amandi, habitatorem eius inuoco spiritum sanctum: vt qui ei virtutes largiri dignatus est, mihi etiam eas sermonem tribuat narrandi: quatenus & charitati vestræ debitum seruitutis impendam officium, & nè is lateat, qui omnibus modis est imitandus. Licet enim tanta rei sim impar ingenio, atq; nugacitatis vel desidia pondere opprimar: ad illum tamen spem erigo, qui dixit: Aperi os tuum, & ego adimplebo illud: Maximeque vestris fretus suffragijs, vt quod meritis meis obtinere non valeo, orante pro me beatitudine vestra, opus tam arduum atque difficile, à meque hætenus indiscussum, superna opitulante gratia possim aggredi. Prius enim scire vos cupio, me ad omnes virtutes, quas per eum Dominus operari dignatus est, attingere minimè posse. Et quanuis ad omnia illius peruenire nequeam, tamen prout Dominus vires infuderit, pauca è pluribus cursim succincteque, & vt ita dicam, breuiter aggredi conabor. Indignum est enim, vt de tanto viro silere quis audeat, dum pius rerum arbiter talem in Ecclesiasticæ culturæ campo cultorem instituit, per quem, agrum ipsius intenta operatione fidei rastro colentem, ad centeni numeri redditum Christi seges exeresceret. Satius enim sunt sollicita circa humanum

Psalm. 80.

Gggg 4 genus

genus immēſe diuinitatis prouiſura remedia, dum talem ad illuminationem patriæ dignata eſt dirigere, miſericordia conſulente. Et licet longè lateq; ſe per rumigerulos fauores diuulgare noluerit, tamen, vt ait ipſa veritas, ciuitas in monte poſita, latere non potuit. Et quod mihi pace ſanctorum omnium liceat cōſiteri, nulli eſt ſecundus in meritiscorum, quorum agnouimus virtutes. Igitur nē proluxa oratio horrorem incutiat, generetq; e, vt aſſolet, legenti faſtidium, vitam S. Amādi, qualiter à pueritia vſq; ad perfectam vixerit ætatem, qualiter ve ante epiſcopatū vel in epiſcopatu ſe geſſerit, aut circa beatum finem qualiter rigorem mentis atque propoſitum tenuerit, licet ruſtico ac plebeio ſermone, propter exemplum tamen vel imitationem, memoriæ, contempta ve recundia, tradere curabo.

V I T A.

6. FEBRUAR.

Amādi patria & parentes.

Confert ſe in monaſterium.

Mandus igitur ſanctiſſimus atq; religioſiſſimus, Aquitaniæ partibus haud procul à maris Oceani litore ex Chriſtianis atque inclytis parentibus editus puer eſt. Pater eius Sere-nus nomine, genitrix verò Amantia vocabatur. Sed cū iam adoleſcentiam tranſiens, in robur migraret virile, & immodicis deſiderijs in Chriſti flagraret amore, patriā parentesq; relinquēs, ad Ogiam inſulam, quæ à litore Oceani maris quadraginta diſtat milliariſibus, felici nauigās curſu, tandem portum monaſterij petijt, ibiq; à fratribus ſpiritalibus cum magno receptus eſt gaudio: & quia ſacras ab infantia didicerat literas, ex hoc maiori ſuccenſus deſiderio, amplius quotidie in Dei rebus creſcebat.

Signo crucis pellit immanem ſerpentem.

Quadam igitur die, dum ei à fratribus imperatum fuiſſet, vt obedientiæ cauſa per inſulā deambulare, ſit ei repente obuiam mirā magnitudinis ſerpens, ſicut idem vir Dei narrare conſueuerat, itā ingens atq; immanis, qualis nec poſt, nec antea in eadem viſus eſt inſula. Quo viſo, perterritus puer, ſicut ipſa patiebatur ætas, quid ageret ignorabat. Tum ſubito ſuperna reſpectus gratia, ad orationum cōſugit auxilia. Statimq; ſolo proſtratus, cū aliquantiſper orationi incubuiſſet, ſignum crucis contra immanem oppoſuit anguem, potentiſq; virtute verborum, vt ad latebras quantocyus rediret, imperat. Qui dicto obediens, atque ad ſignum viri Dei fugiens, rapidoq; curſu ad latebras remeans, in eadem inſula vltimū nūſquam comparuit. Sicq; eādem inſulam per orationem beati viri Amādi omnipotens Deus ab imminente liberauit periculo. Hoc initium ſignorum eius, ad nos multorum fama volitante perlatum eſt.

Nota, habitum monaſticū diuerſum fuiſſe à ſeculari.

Dein cœpit pater eius blandis eum ſermonibus irretire, vt quantocyus de monaſterio egrederetur, & rursū ſecularem aſſumeret habitum. Cumq; his atq; huiuſcemodi perſuaſionibus animum illius conaretur euertere, obteſtans niſi citiūſ aſſenſum daret, vt de monaſterio egrederetur, iam paterna priuaretur hereditate, reſpondiſſe fertur: Nihil mihi, pater, tam proprium videtur, quā vt Chriſti aſſumam ſeruitium, qui eſt pars & hereditas mea. De paternis enim ſubſtātijs nihil adipiſci cupio: ſolummodo, vt Chriſto militem, permitte. Sicq; in eodem permanens deſiderio, relicto ſolo parentibusq; Turones & ſepulcrum ſanctiſſimi petijt Martini. Ibiq; proſtratus, & proſuſ in oratione vberimē lachrymis, ex toto cordis petijt aſſectū, quatenūſ vir ſanctus oratione ſua apud Deum obtinere mereretur, vt nunquam eum Dominus ad ſolum proprium remeare permetteret, ſed omnem vitæ ſuę curſum in peregrinatione expēderet. Cumq; ab oratione ſurrexiſſet, ſtatim comam capitis ſui abſcidit, adeptuſq; clericatūſ honorem, omnem gratiam tranſcendebat in clero.

Tondet ſibi caput.

Huius vitæ inueniet Leſtor 17. Ianuarij. Degit ſolitarius 15. annis.

Poſt hæc verò ab abbate ipſius loci & à fratribus benediſtione percepta, ciuitatē Bitoricas & ſanctum adiit Auſtregiſlum, qui tunc in Dei rebus magnificus atq; inſignis habebatur. Cumq; ab eo & ab eius archidiacono, ſanctiſſimo videlicet Sulpitio, qui poſtea epiſcopus claruit, clementiſſimē fuiſſet ſuſceptus, omni ei humanitate exhibita, cellulam iuxta eccleſiam in ſuperiori ciuitatis muro conſtrui fecerunt. In qua cellula multis diebus ob amorem æternæ vitæ, cilicio teſtus & cinere, ieiuinijs attritus atq; inedia, hordeaceo tantūſ cōtentus pane atq; aqua modica, corpus ſuum ſuſtentauit potiūſ quā aluit. Sicq; ibidēſ tribus ferme militās luſtris, à vino & ſicera omninō abſtinuit.

nuit. His ita gestis, cœlesti iterum inflammato desiderio, incidit ei cogitatio, vt ad limina beatissimorū Apostolorum Petri & Pauli properare deberet. Assumptoq; secum vno tantummodo comite, squalida atque deuia lustrans loca, tandem Romam peruenit. Ibiq; sancto satiatus desiderio, prædulcia in liminibus Apostolorum figens oscula, diebus ecclesiarum Dei circuibat loca, nocte verò ad sancti Petri reuertebatur ecclesiam.

Romæ loca
sacra inui-
sit.

Quadam nanque die iam appropinquate vespera, cum custodes iuxta morem in ecclesia fecissent diligentiam, sanctus vir Domini Amandus, egredientibus cunctis, in ecclesia paululum subsistit, ibi ex deuotione tota nocte vigilare cupiens. Tum verò vnus ex custodibus inuentum, contemptibiliter affectum iniurijs, eiecit extra ecclesiam. Sedente autem eo in ecstasi mentis in gradibus ante fores ecclesiæ, subito ei sanctus apparuit Petrus, blandè leniterque cum alloquitur, & vt in Gallias ad prædicationem ex-ercendam reuerti deberet, admonuit. De qua visione sanctus vir Amandus hilarior reditus, accepta benedictione Apostoli atque patrocinijs, feliciter remeavit in Gallias. Cum interim paucis post transactis diebus, coactus à rege ac sacerdotibus, episcopus ordinatus est. Acceptoque pontificatus honore, gentibus verbum euangelizare cepit Domini, atque seipsum in omnibus exemplum præbere bonorum operum. Erat autem pijsissimus atque omni bonitate repletus, vultu serenus, elemosynis largus, sensu sobrius, corpore castus, atq; inter diuites & pauperes medius: ita vt pauperes illum quasi pauperem adspicerent, diuites quasi superiorem se existimarent. Vigilijs atque orationibus deditus, sermone cautus. Si quos etiam captiuos vel pueros transmarinos inuenisset, dato precio redimebat, spiritalique eos regenerans lauacro, literis assatim imbui præcipiebat, præmissaq; libertate, per diuersas distribuebat ecclesias. Pluresq; ex his postea episcopos, vel presbyteros, seu honorificos abbates fuisse audiuius.

S. Petrus ei
apparet.

Fit episco-
pus.

Illud etiam non est prætermittendum, quòd idem vir Dei Amānus à Roma secundo rediens, affensa naui, peruenit ad Centumcellensem locum. Quadam igitur nocte dum solus, vt illi mos erat, oraret, immundus spiritus vnum è famulis apprehensa manu trahebat ad mare, volens eum ibi demergerè. Sed idem puer, qui trahebatur, magnis cœpit vocibus clamare, dicens: Christe, adiuua me: Christe, adiuua me: Mox malignus spiritus eidem puero insultando respōdit: Qualis Christus? Sed dum puer, qui trahebatur, minimè responderet, ait sanctus Amandus: Dic illi fili: Christus filius Dei viui, crucifixus. Staturq; ad vocem illius inimicus vt fumus euauit.

Improbitas
diaboli.

Nec multò post cum quadam die per medium pelagus nauigaret, nautasque verbum doceret Domini, subito apparuit illis miræ magnitudinis piscis. Nautæ verò, misso in pelagus reti, eundem piscem ceperunt. Cumque epularentur, mutuisq; plausibus exultarēt, subito inopinata orta tempesta est, quæ omne gaudium eorum in luctum conuerit. Cœperunt autem quicquid in naui habebant, tam quæ ad cibum pertinebant, quam reliqua subsidia omnia, vel etiam armamenta nauis, in pelagus projicere, vehementerque labori insistere, vt ad terras egredierentur: sed nihil omnino proficere valebant. Nauis verò quassata, huc illucque à fluctibus ferebatur, cunctosque de vita spem omnem abijcere cogebat. Mox igitur nautæ ad seruum Dei cucurrerunt Amandum, rogantes vt Dominum deprecaretur, quatenus eos per orationem ipsius de imminente liberaret periculo. Vir autem Domini Amānus blandè eos consolatus, confidere iussit, & vt de Domini misericordia fiduciam haberent, fideliter admonuit. Nautæ verò nimio fessi labore, passim in naui iacebāt sopore depressi. Ipse etiam sanctus in puppi nauis residens, quiescebat. Tum ei ex improviso sanctus apparuit Petrus, transiens per puppim nauis: excitansq; cum ac blanditer alloquens, ait: Noli timere Amande: non peribis tu, neque qui tecum sunt. Mox verò ad verbum illius sedata tempestate, tranquillitas redita est magna. Et factò manè, omnes, qui in naue cum viro erant Dei, sani atque incolumes ad terras egressi sunt.

Saua tempe-
stas in mari

Per idem autem tempus, cum loca vel dioceses ob animarum sollicitudinem vir Domini circumiret Amandus, audiuit pagum esse quendam iuxta fluuenta Scaldis fluiuij, cui vocabulum est Gandauum. Cuius loci habitatores antiqua diaboli versutia vsque adeò circumquaquè laqueis vehementer irretiuit, vt incolæ terræ illius, relicto Deo, arborea & ligna pro Deo colerent, atque vana idola adorarent. Propter ferocitatem enim gentis illius, vel ob terræ infecunditatem, omnes sacerdotes à prædicatione loci illius se subtraxerant, & nemo audebat in eodem loco verbum annunciare Domini.

Gandauen-
sum prisco-
rū stultitia.

Quo

Quo audito, vir sanctus magis eorum miseratus errorem, quam de vitæ suæ periculo pertimescens, Aicharium episcopum, qui tunc Nouiomenfis vrbis cathedræ præfidebat sacerdotali, adiit, eumque humiliter postulauit, vt ad regem Dagobertum quantocyus pergeret, epistolasque ex iussu illius acciperet, vt si quis se non spontè per baptismi lauacrum regenerare voluisset, coactus à rege, sacro ablueretur baptisate. Quod ita factum est. Percepta nanque à rege potestate, & benedictione à pontifice, illuc vir Domini Amandus perrexit intrepidè. Vix enim quis dignè enarrare sufficiet, quantas ibidem pro Christi nomine perpeffus sit iniurias, & quam frequenter ab incolis loci illius cæsus sit, necnon & à mulieribus & à rusticis non absq; iniuria sit repulsus, verum etiam & in flumen sepè præcipitatus. Quæ omnia vir sanctus pro nihilo deputans, verbum Domini non desistit prædicare, memorans illam sancti euangelij sententiam, quæ ait: Maiorem charitatem nemo habet, quam vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Comites etiam illius, qui eum fuerat germana charitate secuti, ob inedia[m] vel sterilitatem loci ad propria remeantes, eum ibidem solum reliquerunt. Ipse verò in prædicationis permanens officio, alimentum proprijs acquirebat manibus. Sanè captiuos innumeratos redimens, sacro baptisate emundabat, & vt in operibus bonis persisterent, fideliter hortabatur.

Illud etiam huic schedulæ annectendum putauimus, quod viro venerabili presbytero, nomine Bono, narrante didicimus: qui testabatur se præsentem fuisse, quando hæc gesta res est. Aiebat nanque, quòd comes quidam ex genere Francorum, cognomine Dotto, congregata nõ minima multitudine Francorū, in vrbe Tornaco, vt erat illi iniunctum, ad dirimendas refederat actiones. Tum subito à lictoribus ante eum præsentatus est quidam reus, quem omnis turba acclamabat dignum esse morte. Erat verò idem fur plagis iam crudeliter affectus, vehementerque cæsus, & corpore non nisi seminiuus. Cumque præfatus Dotto decreuisset, vt eum patibulo deberent affigere, vir Domini Amandus adueniens, obnixa prece postulare cœpit, vt ei vitam concedere dignaretur. Sed vt erat seuus atque omni belua crudelior, nihil apud eum Amadus obtinere potuit. Tandemq; à ministris vel apparitoribus idem fur affixus patibulo est, atque extremū exhalauit spiritum. Dotto igitur domum reuersus est, populi confisipatus cætereua. Sanctus verò vir Domini Amandus citius ad patibulum cucurrit, hominemque iam mortuum inuenit. Depositu[m]que de ligno, ad cubiculum, in quo familiariter orare consueuerat, deferri fecit, fratribusque è cellula egressis, ipse super membra defuncti, orationi tam diu incubuit, lachrymis ad Dominum profusus ac precibus, donèc iubente Deo anima in corpus redijt, atque cum viro Dei loqui cœpit. Adueniente itaque matutinali tempore, conuocatis fratribus, aquam iussit afferri. Suspicientibus autem illis, quòd corpus ad sepeliendum, sicut mos est, vellet ablueri, subito cellulam ingressi, viderunt eundem hominem, quem mortuum reliquerant, sanum cum viro Dei sedentem atq; incolumem colloquentem. Mirarique vehementer cœperunt, quòd viuum videbant, quem paulo ante mortuum reliquerant. Tunc igitur sanctus vir Domini Amandus assistentes cunctos vehemētissimè obtestari cœpit, vt nè cuiquam vnquam proderent hoc, quod per eum Dominus operari dignatus est: asserens, non suæ hoc esse ascribendum virtuti, sed misericordiæ Domini, qui in se sperantibus vbiq; dignatur adesse. Loto itaq; omni corpore atque cicatricibus, carnem carni restituit, ita vt de plagis, quas ante pertulerat, in eius corpore nullum indicium appareret. Sicque eum ad propriam remittens domum, parentibus restituit incolumem.

At vbi hoc miraculum longè lateq; diuulgatum est, statim incolæ regionis illius cursu celeri ad eum cucurrerunt, & vt eos faceret Christianos, humiliter postulabant. Fana etiam, quæ antè adorare consueuerat, proprijs destruētis manibus, ad virum Dei omnes vnanimiter peruenerunt. Nam vbi fana destruebantur, vir Domini Amadus tam ex munificentiâ regis, quam ex collatione religiosorum virorum religiosarumque fœminarum, statim monasteria aut ecclesias construebat: verbiq; sacri pabulo populum reficiens, omnium corda mandatis cælestibus illuminabat.

Cum iam vir sanctus videret prædicatione sua quosdam ad Deum conuerti, ex hoc maiori æstuabat desiderio, quatenus adhuc alij conuerterentur. Audiuit denique, quòd Sclaui nimio errore decepti, à diaboli laqueis tenerentur oppressi. Illeque martyrij palmam se assequi posse confidens, transfretato Danubio, eadem circumiens loca, libera

Vir sanctus
multa pati
tur ab in-
credulis.

Iohan. 15.

Multos co-
uertit.

Excitat vir
ta functum
furem.

Vult id ce-
lari.

Multi hoc
miraculo
inuitantur
ad fidem.

Monasteria
extruit.

bera voce euangelium Christi gentibus prædicabat. Paucis verò ex eis in Christo regeneratis, videns etiam sibi nõ satis accrescere fructum, & martyrium, quod semper quærebat, nondum se adepturum, ad proprias iterum reuersus est oues, curamque gerens earum, ad cælestia regna prædicando perduxit.

Interea rex Dagobertus amori mulierum plusquam oportebat deditus, omniq; spurcicia libidinis inflammatas, sobolem minimè videbatur habere: sed tamen ad Domini confugit auxilium, deprecabaturque sedulo, vt ei filium dare dignaretur, qui post eum regni sui gubernaret scepra. Quod ita dante Deo factum est. Cumque sibi nunciatum fuisset, quod ei Dominus filium dare dignatus esset, magno mox repletus gaudio, cogitare cœpit, cui ipsum puerum traderet, qui eum sacro baptismate regenerare deberet. Statimq; accersitis ministris, vt sanctum perquirerent Amadum, sagaci intentione præcepit. Nam dudum ipse p̄sifex, dum pro capitalibus criminibus, quod nullus ex sacerdotibus facere ausus est, ipsum redargueret regē, iubēte eo iam furore percito, nõ absque iniuria de regno eius fuerat expulsus. Ille verò remotiora perquirens loca, verbum Dei gentibus prædicabat. Cumq; à ministris tandem fuisset repertus, & vt ad regem ire deberet, admonitus, memorans illud Apostoli præceptum, Potestatibus sublimioribus Rom. 13. se subdi debere: tandem peruenit ad regem, qui illis diebus in villa, cui vocabulum Clypiaco est, morabatur. Visoq; rex beatissimo Amado, magno repletus est gaudio: prostratusque pedibus beati viri, deprecabatur vt tãto sceleri, quod in eum perpetrauerat, veniam largiri dignaretur. Sed ille, vt erat mitissimus atque supra modum patiens, citius eum eleuauit à terra, facinusque in se perpetratum clementissimè indulsit. Tunc rex ad sanctum ait Amandum: Pœnitent me valdè, quod stultè aduersum te egerim. Precor igitur, nè memineris iniuriæ, quam tibi irrogauit, atque precis meæ, qua summo perè postulo, nè dedigneris annuere. Dedit mihi Dominus filium, non meis præcedentibus meritis: precorque, vt eum sacro digneris abluere baptismate, atque in filium tibi spiritalem suscipere. Quod vir Domini vehementer renuens, scilicet sciens esse scriptum, militantem Deo non oportere implicari secularibus negocijs, & quietum atq; remotum, 2. Tim. 2. palatia non debere frequentare regia, è conspectu regis abscessit. Statim igitur rex misit ad eum virum illustrem Dadonem, atque cum eo venerabilem virum Eligium, qui tunc in palatio regis sub seculari debebant habitu, quos tamen postea egregios sacerdotes atque præclaros in meritis, signis quoque atque virtutibus fuisse, plurimis comperit. Hi verò humiliter virum Dei petierunt, vt precibus regis daret assensum, atque filium ipsius sacro dignaretur diluere fonte, & vt eum enutrire atque lege imbueret diuina, quanto citius assentiret, dicentes quòd si hoc vir Dei non renueret, per hanc familiaritatem liberiùs in regno ipsius vel vbicunque eligeret, haberet licentiam prædicandi, seu nationes complures per hanc gratiam se posse conquirere fatebantur. Tandem fatigatus precibus amborum, facturum se esse promisit. Audiens autem rex, quòd preces suas sanctus non renueret Amandus, statim ipsum puerum afferri præcepit, qui dicebatur non plus à natiuitate habere, quam dies circiter quadraginta. Accepit igitur vir sanctus in manibus puerum, & benedicens eum, catechumenum fecit. Cumque finita oratione, nemo ex circumstante multitudine respondiisset, Amen: aperuit Dominus os pueri, atque audientibus cunctis, clara voce respondit, Amen: Statimque eum regenerans sacro baptismate, impositoq; nomine Sigeberto, regem atque omnem eius exercitum tunc sanctus Amandus magno repleuit gaudio.

His ita gestis, adueniente obitus sui die, Traiectensium episcopus feliciter migravit ad Christum. Rex igitur huius viri venerabilis comperiens obitum, sanctum acceriri fecit Amandum. Congregataque multitudine sacerdotum, populiq; turba non modica, ad regendam Traiectensium ecclesiam eum præposuit. Illo verò renuente, atque se indignum vociferante, omnes vna voce clamabant, dignum eum esse sacerdotio, atq; ob animarum sollicitudinē ecclesiam magis, quam pecuniæ quæstum debere suscipere. Coactus igitur à rege ac sacerdotibus, pontificali suscepit cathedram. Sicq; per triennium ferè vicis vel castra circumiens, verbum Domini cõstanter omnibus prædicauit. Multi etiã, quod dictu nefas est, sacerdotes atq; Leuitæ, prædicationem illius respuentes, audire contempserunt. At ille secundum euangelij præceptum, puluerem de pedibus in testimonium excutiens, ad alia properabat loca. Igitur tandem reperiens insulam, cui vocabulum est Chanelaus, iuxta Scaldim fluium, aliquantis diebus cum fratribus spiri-

Prædicat
Sclauis.

Rom. 13.

Dagobertus
rex se abijcit
ad pedes
S. Amandi.

2. Tim. 2.

Is Dado, etiam
Audoceus
dicitur.

Infans re-
gis dierum
40. respon-
det, Amen.

Traditur S.
Amado se-
des Traie-
ctensis.

Matth. 10.

Vltio in cōspiritalibus ibidē Christo militare studuit. Sed verbi Deicōtempores per biennium ferē ingens attriuit plaga, itā vt euerſa domus & agri in ſolitudinem eſſent redacti: nec non etiam vici vel caſtra deſtruerētur, nullusque penē in his regionibus remaneret, qui virum Dei contempſerant prædicantem.

Nec multò poſt cū à fratribus, quos ob animarum curam per diuerſa reliquerat loca, rogaretur, vt eos præſentia ſua viſitaret, & vt verbi ſacri pabulo reficere dignaretur: tandē prece accepta, peruenit ad eos, audiuitq; ab eis, gentem, quam Vaceciam appellauit antiquitas, quæ nunc vulgò nuncupatur Vaſconia, nimio errore deceptam, itā vt augurijs vel omni errori dedita, idola etiam pro Deo coleret. Quæ gens circa Pyrenæos ſaltus per aſpera atque inaccessibilia diſfuſa erat loca, fretaque agilitate pugnandi, frequenter fines occupabat Fræcorum. Vir autem Domini Amandus eorum miſeratus errorem, enixè elaborare cœpit, vt eos à diaboli reuocaret ſeruitio. Dum autē eis verbum prædicaret diuinum, atque euāgelium annunciaret ſalutis, vnus è miniſtris aſurgens, leuis ac lubricus, nec non & ſuperbus, atq; etiam apra mouendo riſui eſſutens verba, quem vulgus mimilogum vocat, ſeruo Chriſti detrahere cœpit, euāgeliumque, quod prædicabat, pro nihilo ducere. Sed eadem mox hora arreptus à demone miſer, proprijs ſe cœpit manibus laniare, atque coactus publicè confiteri, quòd ob iniuriam, quam Dei irrogauerat ſeruo, hæc perpeti mereretur. Sicque in ipſo cōſtitutus tormento, ſpiritum exhalauit extremum.

Illis autem adhuc in corū cęcitate permanentibus, dum vir ſanctus ad alia demigraret loca, peruenit ad ciuitatem quandam. Vbi cū ab epiſcopo ciuitatis illius honorificè fuiſſet ſuſceptus, & ei hoſpitalitatis more epiſcopus aquam in manibus funderet, ſecretiùs præcepit miniſtro, vt eandem aquam, in qua vir Dei manus abluerat, diligenter in ſacrario deportaret cuſtodendam. Quod itā factum eſt. Præfatus nanque ciuitatis antiſtes ſatis benè fidebat, quòd eadem viri Dei benediçtio ſalutē fidelibus reſtituere poſſet. Eodem quoque tempore homo quidam cęcus ſedebat ante fores templi mendicās, qui multo iam tempore corporalem amiſerat viſum. Ad quem ciuitatis ipſius epiſcopus ait: O homo, ſi habes fidem, ablue oculos tuos ex aqua, in qua vir Dei Amandus abluuit manus. Conſido enim, quòd per ipſius ſanctitatem, priſtinam conſequaris ſalutem. Cumque idem cęcus oculos eadem aqua abluiffet, ſtatim iubente Deo priſtinum recepit viſum, itā vt omnia clarè videret.

His itā peractis, idem vir Domini Amandus in fines remeauit Francorum, elegitque ſibi locum prædicationis aptum, in quo cum fratribus, qui cum eo per diuerſas prouincias multas pro nomine Chriſti perpeſſi fuerant paſſiones, ædificauit cœnobium. Atque ex eiſdem fratribus plures poſteà abbates ſeu honorificos vidimus viros. Eodem ferè tempore vir ſanctus Domini Amandus Childericum adiit regem, eumque humiliter poſtulauit, quatenùs ei aliquod municipium ad conſtruendum monaſterium, non ambitionis gratia, ſed ob animarum ſalutem, largiri dignaretur. Deditque præfatus rex ei locum, nuncupatum Nanto. In quo vir Domini ſagaci intèntione cœpit ædificare cœnobium. Mummulus autem quidā, Ozidiniſis vrbis antiſtes, valdè ferebat moleſtè, quòd idem vir Domini eundem locum impetrauerat à rege: inuidiæque ſacibus accenſus, eundem virum Domini extinguerè conabatur. Miſiſque agilibus viris, iuſſit vt eundem virum Dei à loco ipſo contemptibiliter iniurijs affectum eijcerent, aut certè in eodem punirent loco. Venientesque ad eum miniſtri, ſimulato dolo dixerunt, quòd ei locum aptum ad conſtruendum monaſterium oſtendere deberent: tantummodo cum illis illuc properare deberet. Sed eorū fallacia, reuelante Deo, latere non potuit. Cumque eum ad prædictum locum ducere ſimularent, non erat inſcius vir Domini Amandus, quò in loco eum interimere diſponerent. Tandem igitur peruenerunt ad ſupercilium mōtis, vt eum ibi capite truncarent. Vir tamen Domini ſuis hoc antè indicare noluit, quia ad martyrium libentiſſimè properabat. Sed ſubitò orta tempeſtate pluuiæ grandinisque, omnem illius montis locum tenebroſæ obtexerunt nubes, itā vt apparitores, qui ad interficiendum eum fuerant miſi, amiſſo lumine, nihil penitus viderent. Spemque vitæ iam nullam habentes, proſtrati pedibus ſancti viri, veniam poſtulabant, & vt eos viuos abire ſineret, humiliter deprecabantur. Tunc vir Domini ad conſueta recurrit præſidia, ſcilicet ad orationum auxilia, profuſiſque vberimè lachrymis, tam diu orationi incubuit, donè reddita ſerenitate, lumine etiam apparitores recepto, non abſque metu

Vltio in cōtempores sermonum eius.

Vaſconibus prædicat verbum Dei.

Cæcus videtur abluitur aqua, qua Amandus ſuas lauierat manus.

Cœnobium ædificat.

Properat ad intentam, tam ipſi necem, ſed diuinitus ſeruat.

vel stupore ad propria reuertentur. Taliq̄ue perculsis timore ministris, vir Domini mortem incolumis euasit.

Nec illud quoquē pretereundum putauī, quod presbytero quodā, nomine Erchengisilo, venerabili atque fideli viro narrante didici. Quadam die, dum vir Domini Amandus in pago Beluacensi verbum Domini predicaret, peruenit ad quendam locum, cui vocabulum est Rosunro, secus Aronnam fluium. Eratq̄ue ibi mulier quēdam ceca, quæ lōgo iam tempore amisso lumine, nihil preter tenebras nouerat. Ingressus autem vir Dei domum illius, cœpit percontari ab ea, qualiter ei hæc cecitas euenisset. Responditq̄ue illa, quod non ob causam aliam ei ipsa cecitas accidisset, nisi quod auguria vel idola semper coluerat: insuper ostendit ei locū, in quo predictum idolum adorare consueuerat, scilicet arborem, quæ erat dēmoni dedicata. Ad quam vir Domini ait: Nō miror, si pro hac stultitia ceca facta sis: sed admiror clementiam Domini, qui te tam diu expectando sustentat, vt cum factorem & redemptorem tuum adorare debeas, adores dēmones & idola muta, quæ nec tibi, nec sibi possunt prodesse. Nunç igitur accipe securim, & hanc nefandam arborem quātocyus succidere festina, per quam lumen amisti corporis, & animæ perdidisti salutem. Confido enim, quod si firmiter credideris, lumen pristinum à Domino consequi possis. Deduc̄ta autem puellæ suæ manibus, ad arborem citius peruenit, atq; eam excidere conabatur. Tum vir Domini Amāndus eam ad se aduocans, signumq̄ue crucis super oculos eius imprimens, inuocato Christi nomine, pristina reddidit sanitati. Instructaq; qualiter se agere deberet, omnibus diebus vitæ suæ castè atque sobriè se exhibuit, & correctiorem vitam deinceps gerens, mores commutauit in melius.

Signo crucis cecis oculos aperit.

Hoc quoquē, quod ad cumulum laudis eius Dominus ostendere dignatus est, non videtur silentio tegendum. Quodam nanque tempore cum cuidam monacho, videlicet Preposito monasterij sui, Chrodobaldo nomine, per quendam missum iussisset, vt vehicula ad vinum in vsus fratrum monasterio deferendum preparare deberet, dicitur is inobediens extitisse. Sed eum nocte eadem vltio diuina subsecuta est. Nam eo iter agente, vt ad virum Dei pergeret excusationis causa, quod vehicula minimè haberet, ita dicitur omni corporis compage paralyti dissolutus, vt nec manum quidem vel pedem posset mouere. Omniq̄ue iam carne velut mortua, in solo pectore vitalis anhelabat spiritus. Tenuiq̄ue flatu confiteri, vt valebat, nitebatur, quod ob inobedientiam & contumaciam hæc perpeti merebatur. Igitur presfatum monachum fratres mittentes in nauem ad monasterium, cui vocabulum Maiores indiderunt Elnonem, ad virum Dei adduxerunt Amandum. Cumq̄ue iam vesperascente die, finitis Missarum seu vespertinarum solennijs, vir Domini ad reficiendum iuxta morem isset, subito ei nunciatum est, qualiter idem monachus ægrotaret. Leniterq̄ue, vt aiunt, subridēs, dixisse fertur: Adhuc maiora sustinebit pericula, quia valdè iactantiæ atque inobedientiæ deditus erat. Sed tamen presbyterum quendam, fidelem virum, ad se vocari præcepit, eidemq̄ue monacho calicem vini & fragmen panis per eundem transmisit presbyterum, eiq̄ue mandauit, dicens: Vade, & dic monacho illi, vt sumat partem panis istius & vini, & cras, iubente Deo, cum ad eum visitandum perrexero, obuiam mihi procedat, & in lectulo iacere non patiatur. Quod ita factum est. Accepta itaque idem monachus patris benedictione, ita totius corporis recepit sanitatem, ac si nullam vnquam pertulisset læsionem. Adueniente igitur sancto viro, obuiam ei processit, atque cum eo loqui cœpit. Miratiq̄ue sunt fratres vehementer, quod viuum & incolumem videbāt, quem mortuum ferè suspicabantur. Vir autem Domini Amandus, indulta fratri venia, vt mores deinceps in melius commutaret, admonuit, atque eum sanum ad monasterium direxit.

Pœna inobedienciæ.

Sanat paralyticum.

Alia quidem sunt multa, quæ per eum Dominus operari dignatus est, nobis quidem incognita, Deo autem nota. Sed quantum ad nostras, fidelibus narrantibus viris, perlatum est aures, si omnia cupiam persequi, dies, vt opinor, antè, quàm sermo, deficiet. Nam quas per eum Dominus virtutes non edidit, cum & mortuis vitam, cecis visum, paralyticis gressum, leprosis munditiam, surdis auditum, à dēmonibus oppressis restituit sanitatem?

Igitur sanctissimus Domini Amandus, cursu fideliter peracto, repletus omnium bonorum operū fructu, adueniente sanctissimi obitus die, feliciter migravit ad Christum: Sepultusq̄ue est cum magnifico honore in loco, cui vocabulum est Elnone. In quo lo-

Obitus eius & sepultura honorifica in Elnone.

ne mona-
sterio Han-
nonia.

co multa fiunt orationibus eius beneficia, & laudatur ibi ab omnibus nomen Domini Iesu Christi: cui est cum æterno patre & spiritu sancto virtus & honor, gloria & imperium, laus & potestas per infinita seculorum secula, Amen.

VISIO SANCTÆ ALDEGVNDIS VIR-
GINIS, DE SANCTI AMANDI GLORIA
& beatitudine.

Eodem tempore beata Aldegundis, in timore sancto ab ipsis infantia annis Domino seruiens virgo, & corpore angelicam in terris vitam peragere studens, inter reliquas visiones, sibi frequentius à supernis ostensas, dum nocte Dominica vigilijs & hymnis in ecclesia Malbodiensis cœnobij ante altare sanctæ Mariæ incubaret, in ipsa, qua beatus transijt, hora in ecstasi mentis eleuata, & ab angelo per amœnâ iucundæ habitationis loca deducta, vidit virum senem, cygneo capite reuerendum, sacerdotalibus & præclaris indutum vestibus; baculum manu tenenti, ad superna quasi transire, turbamq; copiosam albatorum ante & post eum iter habere. Cumque quis esset requisita, nescire se diceret, ab angelo sancto ita ei responsum est: Vir, inquit, Dei Amandus migravit à seculo: & quia sacerdos in vita extitit dignus, sequere ipsum bonæ voluntatis obsequio atq; sanctarum virtutum exercitio diuinæ maiestati sacrificauit, tam gloriosus nunc ad gaudia sui Domini pertransijt. Turba autem, quam vides, albatorum, hi sunt, qui per instantiam prædicationis ipsius ad exemplum tanti magistri feliciter informati, digni Deo & sanctorum claritati iudicantur ascribi in cœlestibus. Quibus pro eo, quod pastor extitit idoneus, in regno sanctorum & terra uiuentium super eos princeps in æternum apparebit modis omnibus gratiosus.

Basilica iâ
olim fac-
minis inac-
cessa.

Corpus S.
Amandi
post annos
16. incorru-
ptum.

En post tot
annos cor-
pus inuiol-
atum.

Nota stupē-
dum in de-
functo cor-
pore mira-
culum.

Hac itaque visione diuinitus ita manifestata, corpus sacrosanctum beati Amandi in cœnobio, quod idem sanctus ædificauerat, atque Elhoni vocabulum indiderat, debito fidelium honore sepultum est: non tamen in ipsa, qua nunc requiescit, basilica, sed in altera, quæ adhuc superest, principis Apostolorum Petri nomine dedicata. Quæ quoniam pro sui paruitate tanti præsulis tumulto visa fuit incongrua, atque etiam secundo sexui propter monachorum habitacula inaccessa, frequenti religiosorum virorum conuentui visum est, aliam magnitudine præstantem debere ædificari, quæ & vtrique sexui, ac confluenti illò sufficeret multitudini populari. Ad quam venerandus Christi confessor, qui tunc supererat, Eligius corpusculum sancti patris sextodecimo post transitum anno, integrum & omnimodis incorruptum, septimo Calend. Nouembris transtulit, & vt tunc moris erat, altius telluri commendauit.

Quod ibi vsque ad annum sui obitus centesimum quinquagesimum in imis terræ visceribus occultatum, longo temporis spatio iacuit: sed anno incarnationis Domini octingentesimonono sarcophagum, in quo quieuerat, Lotharius, sacri templi ædituus, eleuari faciens, reperit in speratum magni gaudij thesaurum, inuiolati videlicet corporis prodigium. Qui stupefactus, vt par erat, tam inopinati visione miraculi, omnipotentem Deum debitis laudibus benedixit, tantorumque donorum largitori gratias egit. Congaudens etiam tanti inuentione thesauri, non modico cœpit sollicitudinis angore cruciari, multa animo voluens, quid ex ipso ad cōmemorationem sequentium pro munere deberet auferri. Vbi verò fluctuantem animum ancora consilij stabiliiuit, casulam, qua erat indutus, à sacratissimo eius collo abstulit, eundemq; in latus vtrunq; versans, cannas arundinum fluuiales, quæ sub ipso olim positæ fuerant propter humorem aquatilem, subduxit. Idque suis desiderijs minus esse perpendens, nisi etiam ex corpore aliquam tolleret inuiolatorum portionem membrorum, vertit audaces, vt ita dicam, ad cadauer venerabile manus, vnguesque spiritualis vituli, cornua producentis & vngulas, secuit, quæ post obitum illius contra naturam ita excreuerat, vt etiam manicas manuum cremendo suo penetrarent. Nec non & barbâ pontificis nostri Aaronis, post sepulturam ipsius recrescentem totondit.

Hæc verò omnia sibi summo deuotionis obsequio recondens, nec sibi tamen suisq; desiderijs sufficere credens, ad os sacratissimum, per quod diuinæ pietati crebræ orationum preces fuerant fusæ, ac varijs populis frequentes prædicationes directæ, ausus est manum

manum mittere, atq; si aliquem de dentibus illius posset eximere, studuit pertentare. Sed & cum hoc pro eorundem firmitate nequiret perficere, fabrili instrumento, tenaci videlicet vsus forcipe, de gingiuis pulcherrimi oris duos dentes eduxit, rubicundo ebore, vt credi decet, ac antiquo saphiro preciosiores. Mirum dictu, fidelem querens auditor em, quod contra naturam est mortui cadaueris, de dentibus educis stillæ fluxerit cruoris. Huiusque monumenti vsque in diem hodiernum testimonium acerra præbet eburnea, adhuc eodem, quo infusa fuerat, sanguine, cum ibi seruandi mitterentur, mirabile dictu, cruentata.

Facta est igitur eleuatio ista venerabilis 12. Calend. Octobris: signis etiam in ea per supernam virtutem patefactis, fidei populo est constituta ferialis. Sanè sanctorum memoria, qui per beatum Amandum Domino famulari elegerunt, superius generaliter prælibata: restat nunc quorūdam nomina ad laudem præcipui doctoris intimare, vt eorum si quis gesta legere voluerit, ex illorum virtutibus tanti patris & idoneæ legionis signiferi merita quodammodo pensare præualeat. Cuius tam beatæ cateruæ pars quedam & honorabilis extitit Andreas sanctus, ab ipso pontifice in monasterio Elnonensi cōstitutus abbas. Lonatus etiam, in Marcianis cœnobio delegatus: sanctusq; Flobertus cum egregio viro Iohanne: vnus post alterum congregationi, quæ Blandinium appellatur, præpositi: necnō Leuita præcipuus, quem idem vir sanctus per reuelationem detondidit, beatus videlicet confessor Maurontus, vnā cum iusto & magnifico viro Humberto, qui angelo reuelate, tam sibi quàm beato Amādo coronā in cælis preparatam cognouit, atque ad iudicium rei certæ, eodem angelo imprimente, signum crucis in vertice, ossē crucis in modum implicato, visibiliter vsque ad mortem deportauit.

Non elongatur à cœtu isto beatorum Gertrudis, virgo sancta, ab ipso fidei initijs insignita, & sacro velamine consecrata: quæ fideliter vsque ad obitum mādatis cælestibus obtemperās, & in vita, & post exitum multis se miraculis manifestaui. Iuxta sæculi etiam dignitatem nobilis Allouinus, qui sanctus Bauo est omnium vocibus appellatus, ex paganorum ritu ad Dei cultum per Pontificem prædictum conuersus, & in via præceptorum eius salubriter introductus, per diuinæ inspirationis gratiam in tantum celsitudinis apicem conscendere meruit, vt etiam mortuum ab inferni faucibus reuocaret, & palam omnibus vitæ reconsignatum exhiberet. Cuius reliquijs felicibus in eadem, qua venerantur, ecclesia sanctus Landoaldus archiepiscopus sancti Amandi, hoc est, curam pastorem vice ipsius agens in episcopo Traiectensi, sanctusque Amantius, post multum obitū sui tempus tandem reuelante Deo manifestati, atque illuc vsque perlati, modò in pace quietis consociati, beneficia populis fidelibus impendunt assidui. Quod ita cunctis in hac regione cognitum scimus, vt ad præsens scribi necessè nō sit: cum ibi visum cæci, claudi quoque gressum, debiles etiam & multi varijs infirmitatibus detenti, nostris temporibus saluti congruæ sint restituti.

Sunt verò complures & alij, quos studio breuitatis intermittere horum sanctorum specialis quodammodo refulgens apud homines gratia suasit: qui & ipsi inuenti sunt in fide & respectione Domini nostri Iesu Christi multipliciter gratiosi. Ecce quàm bonum & quàm iucundum, ait Psalmista, habitare fratres in vnum. In vnum enim habitant, qui vnum mente simplici adorando Deū, vnus felicitatis, hoc est, æternæ beatitudinis gaudia simul adipisci meruerunt. Laudemus ergò viros gloriosos, quibus multā gloriam fecit Dominus magnificentia sua. Hi sunt enim viri misericordia, quorū iustitiæ obliuionem non acceperūt, corporaq; eorum in pace sepulta sunt, & nomen eorū viuet in generationem & generationē. Vt igitur nos, vltimo adhuc positi gradu, de virtute in virtutem sanctos Dei ascendentes aliquatenus imitari, eorumque lætitiæ in parte mereamur fieri participes, amabilis Deo & hominibus Amandus confessor magnus & Pontifex egregius, simulque sancta multitudo discipulorum ipsius, orationibus assiduis nos ad bona virtutum eleuent, & quod prauum est, diluere piè dignentur, meritisque sanctis in numero fidelium Christi consocient:

vt in æternū nomen ipsius benedicatur in nobis, no sꝫ
eius populus fieri valeamus, per infinita se-
cula seculorum, Amen.

Dentes cruenti in corpore exanimi.

Catalogus aliquorū sanctorum S. Amādi discipulorū.

S. Gertrudis, discipula S. Amādi.
S. Bauo per S. Amandū conuersus ad fidem.

S. Landoaldus.
S. Amātiū

Psal. 132.

Eccl. 44.

Petit suffragia et intercessionem S. Amādi &c.

VITA S. GVARINI EPISCOPI PRAENESTINI
ET CARDINALIS, CANONICI REGVLARIS OLIM IN CA-
nonica S. Crucis Mortarien. descripta ex Libro, qui dicitur Regula sanctissimi
Patris Augustini &c. per venerabilem Dei præconem Augustinum Tici-
nensem Canonicum regularem elucidata. Habetur in monasterio
Canonicorum regularium Bononiae.

FEBRUAR. 6.
Lectio 1.

* Hęc in ex-
emplari,
quod unicum
habui, ob-
scura sunt
valde, eoq;
non nihil il-
lustrare co-
natus sum,
haud scio
bene, sed bo-
na tñ fide.

Eatus igitur Guarinus Christi confessor, genere præclarus, Bononiae oriundus, ad huius mundi caliginem illustrandam velut splendidissimum sidus emicuit. * Ex sue profapia stirpe fuit quidam septimus Episcopus, qui doctrina & religione miraculorum patrator, catholicam illustravit Ecclesiam. Cum autem Hierusalem proficisci decreuisset, ut inde apud Aegyptum eremiticam duceret vitam: & Romae parumpè esset immoratus, ab Apostolico detentus, in Reatina ecclesia Episcopus ordinatur. Vbi verò paruo tempore admirandae religionis vitam duxit, iterum in priori perseverans proposito, in Aegypti partibus eremitica austeritate in vasta & optata solitudine potitus est. Præclarus itaq; vir Guarinus parentum diligentia ab ineunte ætate nutritus, & moribus educatus, non lasciuus, sicut assolet puerorum ætas, sed sacris literis intentus, sicut assidue, ita strenuè quoque ieiunijs, orationibus ac diuinæ contemplationi inhererebat.

Lectio 2.

Itaq; in dies excrefcens nouella plantatio, cælesti irrigata doctrina, sub sancti spiritus disciplina ad religionis & vitæ Canonicæ perfectionem tendens, informis adhuc & tenera ætas formabatur. Spiritus namq; pietatis deuoti mētem pueri subarauit, & in cordis eius tabula timoris Dei pariter & amoris rudimenta depingēs, ad humilitatis & obedientiæ culmen mentis eius aciem instruxit, & diuinæ gratiæ concessum sibi talentum, bonorum operum meritis cōtinuè augere promeruit. Factus deindè iuuenis B. Guarinus, inuitis cōsanguineis, qui de ipso posteritatem peroptabāt, totis visceribus Christi vestigia complectens, maiori in ecclesia Bononiensi clericus honorificè fuit ordinatus.

Lectio 3.

Verum cum ingenue indolis & probatæ virtutis iuuenis socios mollibus vestitos cerneret, non quæ Iesu Christi erāt, sed propria quæq; sequentes, ipse pauper spiritu cœpit arctius se diuinis mancipare obsequijs, & puro ac sincero Dei famulatu, despectis calceatisq; terrenis illecebris, forti animo cælestia quærens, ad amabilem diuini amoris perfectionem venire satagebat. Utque omnipotenti Deo ad huiusmodi confirmandum propositum preces assiduas ardentisq; effunderet, solitaria loca frequentabat, tantoq; sublimiùs transeuntis mundi gloriam despexit, quantum in culmine mentis agnouit nil esse in Dei amore, quod possit auferri.

Lectio 4.

Mortaria,
locus est in-
ter Papiā &
Nouariam,
sic dictus, p-
pter eos, q;
cæsi sunt in
plio, quod
cōmilit Ca-
rolus Ma-
gnus cū De-
siderio rege
Longobar-
dorum.

His igitur sanctissimis instructus studijs, ad Canonicam S. Crucis de Mortaria aduolans, ibiq; secundum D. Augustini Regulam Canonicorum habitum ingenti desiderio indutus, breui tempore perfectionis culmen attingere meruit. Virtutum siquidem studijs annis plurimis intentus, ad vltiora progressus est: elegitq; optimam partem cum Maria, & sedens in speluncæ ostio, diuinis suspensus desiderijs ad æterna, sibilum sensit auræ tenuis suo cordi sine sono insonantē. Ad solatium peregrinationis, & ad ærumnas temporalis exilij demulcendas, accuratissimè fodit scripturarum puteos, in quibus viam aquam indefinenter hauriret: & nocte mortalitatis huius tres ab amico panes exegit: quò sic refectiois aqua potatus, & panis soliditate cibus, ad montem denique Dei Ore, sicut viriliter, ita feliciter diuinæ contemplationis secreta penetraret.

Lectio 5.

Meditatio
mortis qd
conferat.
Eccli. 7.

Destinatus autem ad S. Figdriani ecclesiam, in ea à Concanonicis perbenignè & reuerenter excipitur. Erat enim inter fratres humilitate & obsequenti famulatu vt̄i minister, doctor verbo, magister exemplo. Mortem sibi quasi quotidie imminentem intentus meditabatur: quæ quidem meditatio est peccatorum omnium peremptoria, iuxta quod scriptum est, In omnibus operibus tuis meditare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Vbi enim non est timor mortis, ibi dissolutio vitæ: vbi verò dissolutio vitæ, ibi peccatorum abundantia. Vbi denique peccatorum abundantia, ibi & perditio animæ. Timor enim semper emēdat, tollit securitatem, parit sollicitudinem, fugat torporem, animum exci-

excitat, superbiam deicit, humilitatem nutrit, charitatem auget, & virtutes multiplicat. Timens Deum abdicat peccata in verbo, facto, cogitatione, & in omnibus motibus suis: peccatorum occasiones euitas, se, corpus totamque animam suam a malo custodire studet illa.

Hec S. Guarinus assidue mente reuoluens, ad Dei seruitutem se preparabat, & contra carnis concupiscentias indefinenter pugnabat. Postremo sanctae obedientiae iugo sponte & humiliter colla subiiciens, caelesti Domino in sanctitate & iustitia seruire studebat. Contigit autem, cum post paucos annos ad Canonicam Mortariensem reuertetur, ibique aliquandiu moratus, coeperta iamdiu ante eius fama, in dies coram Deo & hominibus clarissimis polleret virtutibus, ut nutu diuino Papiensis ecclesiae proprio priuaretur Pontifice: sicque, inspirante Deo, communi omnium voto, tam Clerus, quam populus vniuersus beatum Guarinum Episcopum elegerunt. Cumque factus esset Cleri & populi concursus, ut eum leuantes manifestarent electionem, coepit beatus Guarinus totis reluctari viribus, dicens indignum esse eum fieri Episcopum, qui prius non fuerit doctrina & virtutum moribus probatus.

Lectio 6.

S. Guarinus
recusat episcopatum
Papiensem.

Lectio 7.

Cumque nulla ratione acquiescere vellet, cuiusdam Archidiaconi occasione praestita, qui ad eum anhelabat Episcopatum, deceptis custodibus, vir sanctus, qui ante fuerat in arcto loco detentus, per fenestram dimittitur: sicque tandiu latuit, donec alter ibi consecratus fuit Episcopus. Atque ita denique beatus Guarinus suo potius desiderio, ad fratres suos concanonicos rediens, veluti simplex animal inter eos conuersabatur. Domini namque Iesu Christi beatus Guarinus fidelis imitator factus, qui cum eum turba facere, regem voluissent, noluit: etiam ipse per hoc imitationis exemplum praebuit, ne sub praestationis occasione, elationis tumore mentis eius cymba periclitaretur.

Ioan. 6.

Post aliquantulum vero temporis, felices memoriae Papa Lucius secundus, natione Bononiensis, fama eius crescente, quanta potuit instantia egit, ut beatus Guarinus ad se veniret. Dei vero amicus in humilitatis custodia persistens, pie renuit Pontificis instantiam, asserens supra meritum suum esse, quod ab illo petebat: & qui in monasterio quadraginta annos egerat, reuerti ad temporalem sollicitudinem timebat. Victus tandem Pontificis instantia, & Praelati sui hortatu, Romam profectus in Praenestinum Episcopum est consecratus. Cumque equitatum preciosum, aliosque episcopales apparatus a Pontifice dono recepisset, mox venditis omnibus, pauperibus precium erogauit. Fit interea exultatio & plausus generalis in populo, Christi fauor & gloria tollitur in immensum, & sancti Guarini nomen summis in vrbe praconijs celebratur. Clerum insuper & populum salubri reficiebat pabulo, pauperibus alimenta & indumenta propriis manibus erogabat. Conuersabatur autem in loco apud ecclesiam Praenestinam, ieiunijs & orationibus plene vacans, & ceteris omnino studijs pietatis insistens, Euangelicus negociator vitam perpetuam margaritam preciosis opibus praeponebat.

Lectio 8.

Consecra-
tur Episco-
pus Prae-
nestinus.

Denique iam senectute grauatus, cupiens dissolui & esse cum Christo, depositionem quoque sui tabernaculi praegredens, vniuersum ad se clerum conuocauit. Quanquam autem semper ei fuerit temporalis vita fastidio, tunc tamen ardentiori mentis incessu ad Christi pulchritudinem contemplantam rapiebatur. Tandem post salubria monita voluit eum Deus iter vniuersae carnis ingredi communi mortalium lege. Sequenti namque nocte totus aether immenso refluxit lumine: tanta postremo emicuit claritas, ut sereno aere iubar solis appareret. Appropinquate vero solis aurora, sanctus Guarinus cum claritate carnis vinculis expeditus, ad vitam, quae sine claudi non potest, cum gaudio migravit sexto Februarii die. Tunc Christi confessor omnibus charus, virtutum signis coruscans in terris, & meritis in caelis viuens, in sepulcro & ecclesia beati martyris Agapiti sacerdotum manibus debita veneratione reconditur. Gloria sancti viri & solennitas vicinas circumquaque regiones, longè lateque dispersa, confestim ad sui deuotionem attraxere. Eadem autem die mulier quaedam demonio vexata, Albanensem urbem circuiuit, loquebaturque, per eam diabolus sic dicens: Hodie praesul migravit ad caelum, cuius precibus ego miser expellar. Statim obsessa muliere beati viri sepulcrum attingente, coepit per eos eius in sanctum virum cotumelias demon euomere: sed precibus eius erepta mulier, confessoris sepulcrum festina amplexa est, & ei, cuius ministerio sic sanata erat, gratiarum vota persoluit. Vnde factum est, ut viso miraculo, suspensis ante sepulcrum lampadibus, confestim sine ignis appositione, cernentibus omnibus, luminaria accenderentur. Praestante Domino nostro Iesu Christo, cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Lectio 9.

Nocte im-
mensa splen-
dore lumi-
ne, Christo
spiritu red-
dit sub au-
roram.Dæmonia.
ca tangens
eius sepul-
crum, curatur.
Diuinitus
ardet lam-
padis se-
pulcri.